

sanea

na kvalitné sociálne služby

osvetový sociálny občasník
1,80 EUR

3/2020

Asociácia poskytovateľov
sociálnych služieb v SR

PRÍLOHA
ASOCIÁCIE
POSKYTOVATEĽOV
SOCIÁLNYCH
SLUŽIEB V SR

Strany 17 – 31

ŠTÁT
ODŠKODNIL
HAZARD,
SOCIÁLNE SLUŽBY NIE!

PÍŠTE DO NOVEJ RUBRIKY
STRIEBORNÉ
PRÍBEHY

**KOMORA
OPATROVATELIEK:**

TEN KTO VOZÍ VAŠE SMETI
ZARÁBA VIAC AKO TEN,
KTORÝ SA STARÁ O VAŠICH RODIČOV

TICHÝ TEROR RASTIE
AKO ZNIŽOVAŤ DOMÁCE NÁSILIE?

Asociácia poskytovateľov
sociálnych služieb v SR

PRIHLÁSTE SA NA XVII. ODBORNÚ ONLINE KONFERENCIU ASOCIÁCIE POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

18. 11. 2020

AKO ČELIŤ PANDÉMIÁM A INÝM KRÍZOVÝM SITUÁCIÁM V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH

Odporúčame pre:

Konatelia, riaditelia a vedúci pracovníci ZSS

Počet účastníkov

Neobmedzený

Podmienky a poplatky za pripojenie účastníka:

Každý účastník získa unikátny kód, pod ktorým sa prihlási do systému. Získa možnosť sa podieľať na konferencii aj svojimi otázkami.

cena za prihlásenie sa do 17. 10. 2020

člen	nečlen
33 eur	66 eur

cena za prihlásenia sa od 17. 10. 2020 do 17. 11. 2020

člen	nečlen
55 eur	88 eur

Príspevok za konferenciu

posielajte na číslo účtu:
SK10 0900 0000 0051 5974 6237

Variabilný symbol:

18112020

Špecifický symbol:

IČO právnickej osoby

Poznámka:

názov organizácie a meno/
mená účastníka/účastníkov

PROGRAM KONFERENCIE
JE REALIZOVANÝ IBA
V ONLINE PRIESTORE

Online prihlášku nájdete na:
www.apssvsr.sk/konferencie-prihlaska/

sanca

Šanca • osvetový sociálny občasník

Vydáva občianske združenie
NÁRUČ Senior & Junior v spolupráci
s Asociáciou poskytovateľov sociálnych
služieb v SR

ŠÉFREDAKTORKA

Mgr. Anna Ghannamová

EDITOR

Juraj Mikloš

REDAKTORKA

Mgr. Eva Gantnerová

Eva Sládková,

Lenka Dale

ART DIRECTION

Ing. Vladimír Ďurikovič

LAYOUT

Starion, s. r. o.

OBÁLKA FOTO

iStock

INZERCIA

gann@centrum.sk

TĽAČ

Alfaprint

EVIDENCIA

EV 2936/09

REDAKČNÁ RADA

Mgr. Anna Ghannamová,

Doc. MUDr. Božena Bušová, CSc., MPH,

Mgr. Juliana Hanzová,

Nevyžiadané rukopisy a obrazový
materiál nevraciam. Za obsah inzercie
zodpovedajú inzerenti. Autorské práva
vyhradené.

o. z. NÁRUČ Senior & Junior,
Fedákova 5
841 02 Bratislava
IČO: 30 856 515
e-mail: naruczachrany@naruczachrany.sk
tel: 0903 903 298

dátum vydania: X/2020, 13. ročník

NÁRUČ
SENIOR & JUNIOR

Asociácia poskytovateľov
sociálnych služieb v SR

EDITORIAL

KEĎ ODCHODY SÚ NÁVRATMI

Hovorí sa, že každý dom po 10-tich rokoch potrebuje rekonštrukciu. Môžeme to len potvrdiť. V lete sme oslávili už 11. výročie nášho zariadenia sociálnych služieb NÁRUČ Senior & Junior v Bratislavskej Dúbravke a po tomto historickom ohliadnutí som naozaj pochopila, že zrelé na obnovu sú nielen vonkajšie múry budovy, útroby niektorých kúpeľní, ale obnovu si zasluhuje aj náš kolektív. Lebo nielen materiál sa opotrebuje, ale aj duša sa unaví.

Podstatné sú však základy a tie by mali zostať nemenné. A tak som sa ako zakladateľka po menej či viac neúspešných pokusoch zveriť prevádzku v Dúbravke najatým zástupkyniam, k priamemu riadeniu nášho prvého zariadenia vrátila. Teším sa z toho návratu a verím, že osobnejšími kontaktami so starými zamestnancami a osobným výberom nových členov tímu, posilníme hodnoty nášho projektu, aby sme každým dňom, napriek stále pretrvávajúcej pandémie, dostali nášmu prísľubu: že pre našich klientov – prijímateľov sociálnej služby – vytvoríme „príjemný a bezpečný domov“. Tak ako každý poskytovateľ sociálnych služieb na Slovensku, to nemáme ľahké. Podnikáme bez nároku na zisk, čo znamená, že poskytujeme verejnoprospešné služby. Avšak služby, ktoré sú napriek tomu najdrahšie, lebo ich môžu vykonávať len ľudia. Konkrétne ide o ubytovacie, stravovacie, sociálne a sčasti aj zdravotnícke služby a to pre zraniteľnú skupinu občanov. Pre seniorov, odkázaných na 24-hodinovú starostlivosť. V podmienkach poddimenzovaných finančných a ľudských zdrojov v sociálnej oblasti v SR je prežitie zariadenia jedno desaťročné priam heroický výkon a ak Vám poviem, že za tie roky sme mali vyše 500 prihlásení a odhlásení zamestnancov do sociálnej poisťovne, tak nepreháňam. Iste, nie je to ideálne, keď sa vám na pozíciu opatrovateľa prihlási inžinier, ale fyzioterapeut, či lekár z Ukrajiny je hotové terno. Zdravotné stavy klientov nielen v súvislosti s ochorením Covid 19 si totiž zamestnan-

cov so zdravotníckym vzdelaním a etikou vyžadujú. A žiaľ, slovenských zdravotníkov nám zo sociálnych služieb ukradli Rakúšania a Nemci. Na posledné zvyšky slovenských opatrovateľiek siahajú naše nemocnice, ktoré zvýšili vďaka finančnej injekcii zo štátu po I. vlně pandémie platy sanitárov. Čo teda zostane neverejnému poskytovateľovi sociálnych služieb? Je to smutné, ale efektívne: Zvýšiť platby klientov, potom platy opatrovateľiek a hneď je z náboru zamestnancov výber zamestnancov. Aj pandémia tomu „pomohla“, lebo zrazu sa do sociálnych služieb hlásia aj ľudia, ktorí v nich nepôsobili. Prečo? Lebo sme pracovali naplno aj počas pandémie a naši zamestnanci dostávali 100% mzdy. Aj keď žalostne nízkej vzhľadom na priemernú mzdu v hospodárstve a vzhľadom na fyzickú aj psychickú náročnosť ich práce. Je preto nutné mzdy opatrovateľiek a sestier v sociálnych službách zvýšiť systémovo najmä zo zdrojov štátu. Lebo od Nitry na východ občan vyššiu platbu platiť nevie. Ale tento zápas musia zviesť s politikmi už samotné opatrovateľky a opatrovatelia. Aj preto som ako zakladateľka Komory opatrovateľiek Slovenska odstúpila z pozície konateľky tejto mladej organizácie. Zostávam len poradcom a pomocnou rukou. Lebo srdce a hlava poskytovateľa zostáva s klientami a zamestnancami našej Náruče a pri všetkých slovenských poskytovateľoch sociálnych služieb. Odchody, ktoré sú návratmi k podstate sú vlastne pozitívne. S dôverou zamestnancov k zamestnávateľovi a zamestnávateľov k zamestnancom zvládneme každú vlnu...

Anna Ghannamová,
riaditeľka Centier sociálnych služieb
NÁRUČ Senior & Junior
a predsedníčka APSS v SR

TICHÝ TEROR

DOMÁCE NÁSILIE SA POČAS PANDÉMIE ZVÝŠILO O 40 %

„BOLA SOM PREŇHO LEN OBYČAJNÁ CHUDERA. PRED MALÝM SYNOM MA VOLAL TY P.A SPROSTÁ. VYHADZOVAL MA Z DOMU, NECH MU ZMIZNEM Z OČÍ. MODRINY SOM MASKOVALA OBLEČENÍM, PRI FYZICKÝCH ÚTOKOCH MI ZLOMIL PRSTY, AJ RAMENO, VYHOVÁRALA SOM SA NA PÁDY A NEŠIKOVNOSŤ,” HOVORÍ PRE ČASOPIS ŠANCA SO SMÚTKOM V OČIACH 32-ROČNÁ SILVIA. NAPRIEK TOMU SMÚTKU, KTORÝ JE NONSTOP CITELNÝ PRI ROZHOVORE S ŇOU, MÁ PRED SEBOU LEPŠIU BUDÚCNOSŤ NEŽ MINULOSŤ. JE JEDNOU Z TÝCH, KTOREJ SA PODARILO Z DOMÁCEHO NÁSILIA VYMANIŤ.

Domáce násilie a najmä pomoc ženám, deťom, ľuďom, ktorí ho zažívajú je najmä tento rok agendou aj najvyšších štátnych činiteľov. Pandémia covid-19 sa totiž negatívne odrazila najmä vzostupom

tomto druhu násillia. „Sociálna izolácia, ktorou sme potláčali šírenie vírusu, znamenala väčšiu zraniteľnosť a vyššie riziko zažívania psychologického, fyzického, sexuálneho či iného násillia. A zároveň menej možností,

ako sa dovolať pomoci,” uviedla prezidentka SR Zuzana Čaputová, ktorá v rámci potreby debát a riešení o tejto téme usporiadala aj debatu o domácom násillí, ktorú zverejnila na sociálnej sieti. To, že karanténa skončila

Agresívne správanie sa je často naučené, hovorí psychologička
O čo násilníkom ide? Chcu získať kontrolu nad danou osobou, jej poslušnosť a lojalnosť. Čo je príčinou takéhoto správania? „Môže to byť ťažká nevyriešená, či nespracovaná trauma z detstva, či agresívne správanie v jeho rodine, napr. otec bil matku, bil aj jeho ako dieťa a násilník to opakuje. Agresívne správanie je často naučené. Ale môže ísť o reakciu na nadmerné požívanie alkoholu a teda závislosť, či závislosť v inej forme, ako je gamblerstvo, užívanie drog a podobne. Ale môže to byť síce v malom percente, ale predsa akútne psychické ochorenie, kedy človek koná pod vplyvom bludov a halucinácií,” uviedla pre časopis ŠANCA klinická psychologička a súdna znalkyňa Magdaléna Krasulová.

povedať: „Dost!!” a opísala nám roky, ktoré znášala psychické aj fyzické týranie svojho manžela. „Až po ôsmich rokoch sa vo mne niečo zlomilo. Spôsobil to vlastne pohľad na vystrašeného desaťročného syna, ktorý pre mňa zháňal po napadnutí opitým manželom pomoc. Chlapec sa strašne bál, celý sa triasol a hľadal pomoc. Jeho otec ma vtedy ohrozoval so zbraňou v ruke, že ma zastrelí, že skončím v hrobe a bude pokoj. Náš syn to všetko videl,” rozplakala sa Silvia. Ako uviedla, nevie čo presne sa v nej vtedy zlomilo, len zrazu vedela, že je to celé zle a treba odísť. Už nebola obeťou len ona, ale ako si uvedomila, aj jej syn. Silvia ani nevie, prečo to celé začalo. „Ja neviem čo som spravila. V roku 2009, mali sme dvojročného syna, mi zrazu manžel začal nadávať. Kričal na mňa, že som nič, len obyčajná

novú prácu, za pokladňou v jednom obchodnom reťazci. To bolo v roku 2014. On mi začal vyberať už aj peniaze z účtu a prideľovať ich za zásluhy. Keď som si podľa neho nezaslúžila, bola som hladná. Často-krát mi dávala jedlo kolegyňa. Potom mi zlomil pri jednej bitke rameno,” spomína Silvia. Stále si myslela, že situácia sa zmení, že je to asi naozaj jej vina a že jej manžel bol predsa iný, takže chybu asi niekde spravila ona sama. Myslela si, že asi je to normálne a že jej syn potrebuje otca. Syndróm piatej ženy robil svoju prácu – v prospech násilníka. „Ja som postupne prestala vnímať tie nadávky, tie urážky. Keď ma zbil a napríklad som mala to zlomené rameno alebo prsty a susedia čudne pozerali, povedala som im, že som nešikovná a že som spadla buď v kúpeľni alebo zo schodov... Rôzne

a opatrenia sa v lete uvoľnili, nahradil ďalší nežiadúci aspekt, ktorý má na domáce násilie vplyv. Mnoho ľudí, medzi nimi násilníkov prišlo o prácu, stratili sociálne istoty, čo sú výrazné spúšťače agresivity. Úrad vlády SR varuje: „V dôsledku sprievodných javov pandémie, akými sú stres, izolácia, strata ekonomických istôt a pracovné obmedzenia, vzrástlo podľa odhadov domáce násilie o 30 - 40 %.”

**Príbeh ako z učebnice:
Ohrozovanie so zbraňou,
vystrašený syn a jedlo od
kolegyne**

Do jednej domácnosti, za zatvorené dvere s násilníkom a jeho obeťami nás vpustila 32-ročná Silvia, ktorá si po ôsmich rokoch týrania dokázala

chudera, že som drbnutá, p...a je...á, že to jedlo čo som navarila sa nedá jesť a vysypal ho na podlahu. Nerozumela som tomu, hľadala som príčinu v sebe,” vraví s tým, že potom sa jej manžel ospravedlnil, doniesol jej kvety a všetko bolo zasa v poriadku. Kým jej jedného dňa nezačal vykričať, že je neschopná a nič nedokáže. „Postupne mi zakazoval kamarátky, dokonca aj návštevy vlastnej rodiny som musela rušiť. Bil ma, mala som monokel pod okom. Stále mi vykrikoval, že som neschopná chudera. Po návrate z materskej dovolenky do práce, robila som v jednej fabrike, ma prepustili...” Medzitým sa jej manžel zasa ospravedlňoval, už si všimla, že agresívny je keď si vypije. Lenže pil čoraz častejšie a čoraz viac. „Našla som si

výhovorky som mala pohotovo pripravené. To isté v práci. V ten posledný deň, keď som sa rozhodla odísť, po mne hádzal stoličky. Potom chytil zbraň, mal zbrojný preukaz a kričal, že ma zastrelí. Syn sa triasol pri okne vo svojej izbe a povedal, že mám ísť na políciu. Chlapec mal vtedy desať rokov. Manžel kričal, že je to idiot, že ja som j...a krava a syn je ani nepoviem čo... A mával tou zbraňou... Bolo to strašné. Len preto - kvôli môjmu chlapcovi som zbalila nasledujúce ráno veci a odišla k mame. Našťastie nás prijala,” hovorí Silvia. Silvia sa, podobne ako iné obeť domáceho násillia, bála ísť aj na políciu. Ako však zistila, boli to zbytočné obavy. Dnes je, po dvoch rokoch, už rozvedená a manžel si odpykáva trest

za týranie blízkej a zverenej osoby. Uvedomuje si však, že mala šťastie, že mala kam odísť, že ju mama prijala. Na prenájom peniaze nemá, na nájomný byt vraj môže čakať roky... „Ešte z basy mi odkazoval, že budem bez neho stratená, že neprežijem,” hovorí so smútkom, ale už ľahkosťou v hlase.

Posúvame sa v riešení domáceho násillia k zlepšovaniu?

Policajná viceprezidentka Jana Maškarová pre časopis ŠANCA uviedla, že polícia pripisuje domácemu násilliu vážnosť. „Významným opatrením v pôsobnosti Policajného zboru na ochranu ohrozených domácim násillím je oprávnenie policajta vykázat násillnú osobu z obydllia spoločne obývaného s ohrozenou osobou a z jej bezprostredného okolia až na 10 dní a súčasťou vykázania je aj zákaz vstupu vykázanej osobe do spoločného obydllia počas 10 dní od vykázania,” uviedla. Podľa Bronislavy Korec-Terenovej z občianskeho združenia Brána do života, ktorá roky pomáha ženám a deťom v tiesni, najviac sme sa v tejto problematike posunuli v tom, že sa zlepšila osвета: „Verejný už vie čo je domáce násillie, aké má viditeľné aj skryté prejavy a čo môžu urobiť jednotlivci, aby pomohli žene akútne ohrozenej domácim násillím (nadviazať kontakt, dohodnúť núdzový signál, zavolať pomoc). Posun nastal tiež v legislatíve (predĺženie lehoty vykázania násillníka zo 48 hodín na 10 dní, eliminácia možnosti stiahnuť trestné oznámenie, ak už raz bolo podané, spustenie a udržanie Národnej linky pre ženy zažívajúce násillie). Existuje tiež viac možností poradenstva pre ženy ohrozené násillím (Aliancia žien, CENTRUM nádej, projekt ambulantného poradenstva v Bráne do života).“ Ale veľa vecí, ako povedala, zostalo ešte nedoriešených. „V prvom

rade treba zmeniť systém súdnictva, pretože aktuálne je veľmi preťažený a lehoty sú neúnosne dlhé (v priemere trvá bežné konanie o úpravu práv k maloletým cca 8 mesiacov, neodkladné opatrenie, ktoré sú dočasnou úpravou, o ktorej súd musí rozhodnúť do 30 dní, súdy často zamietajú, rozvodové konanie trvá spravidla viac než rok). Je na zváženie vytvoriť v systéme súdnictva tzv. rodinné súdy, ktoré by sa zaoberali len rodinno - právnymi vecami, bez záťaže inej občiansko - právnej agendy. Ďalej by bolo potrebné urobiť legislatívne zmeny v tom zmysle, aby obeť nebola sekundárne viktimizovaná orgánmi činnými v trestnom konaní, alebo akýmkoľvek inými štátnymi či neštátnymi inštitúciami - teda nebola nútená v tej istej veci opakovane vypovedať pred rôznymi orgánmi, nebola šikanovaná inštitúciami v rámci dokazovania. Taktiež spôsob komunikácie s obeťou domáceho násillia by nemal byť ponížujúci, zosmiešňujúci a zľahčujúci. Je potrebné navýšiť kapacitu,

počet a kvalitu krízových centier tak, aby spĺňali európske štandardy (tzv. štandardy Bezpečného ženského domu, aby sa nestalo, že obeť domáceho násillia s deťmi zdieľajú spoločné ubytovanie s ľuďmi bez domova a aby sa zaručil odborný prístup a dôstojné zaobchádzanie s obeťami domáceho násillia - existujú totiž organizácie, ktoré poskytujú ženám - obeťiam ubytovanie, no zároveň k nim pristupujú ako k nesvojprávnym - obmedzujú ich voľný pohyb, narábanie s vlastnými financiami, zneužívajú ich ako lacnú pracovnú silu apod.“ Zmeniť treba podľa nej tiež politiku miest a obcí týkajúcu sa dostupného nájomného bývania, ktoré aktuálne prakticky neexistuje - obecných bytov je spravidla len niekoľko, sú dlhodobo obsadené a dokonca je možné ich časom odkúpiť do osobného vlastníctva, čím sa strácajú zo systému. Pritom domáceho násillia majú najväčší problém okrem emočnej viazanosti aj s peniazmi a najmä s absenciou strechy nad hlavou.

Lenka Del

Hoci sa teda mnohé v oblasti zlepšilo, stále nevieme uchopiť prípady, keď ide o inteligentného násillníka s konexiami, s množstvom peňazí a prípadne právnickým vzdelaním. Nevieme stále skokovo urýchliť súdne konania a už vôbec nemáme realitu pripravenú na budúcnosť pre život obeť domáceho násillia po odlúčení. Nemáme dostatok útlkov, krízových centier. A máme absolútne nedostatok sociálnych, bytov, či malometrážnych bytov s regulovaným nájomným, ktoré by bola matka s deťmi

schopná platiť z jedného príjmu, keďže hypotéku samoživiteľke nedá takmer žiadna banka. V týchto troch bodov sme stále žiaľ zabetónovaní a svetlo na konci tunela neponúka veľmi ani Programové vyhlásenie vlády a ani zloženie parlamentu, kde sa to hemží ľuďmi, ktorí odmietli Istambulský dohovor a myslia si, že žena by mala „doma poslúchať“. O to ostražitejší musia byť odborníci na túto tému a aj ľudia z praxe. Snaha o zlepšenie podmienok na pomoc obeť domáceho násillia nemôže mať karanténu.

AKO HODNOTIA SÚČASNÚ SITUÁCIU V TÉME DOMÁCEHO NÁSILLIA A SYSTÉMU POMOCI V SR ODBORNÍČKY, KTORÉ SA JEJ VENUJÚ PRAVIDELNE? PREČÍTAJTE SI STANOVISKÁ MAGDALÉNY KRASULOVEJ - KLINICKEJ PSYCHOLOGIČKY A SÚDNEJ ZNALKYNI, BARBORY HUBERTOVEJ - PROKURÁTOROKY GENERÁLNEJ PROKURATÚRY SR A BRONISLAVY KOREC TERENOVEJ - SOCIÁLNEJ PRACOVNÍČKY OBČIANSKEHO ZDRUŽENIA BRÁNA DO ŽIVOTA, KTORÉ OBEŤIAM DOMÁCEHO NÁSILLIA POMÁHA UŽ ROKY.

PhDr. Magdaléna Krasulová, klinická psychologička, súdna znalkyňa

Každý deň a každú noc u násillníka je hazardovaním s vlastným životom a so životom deť!

Pojem syndróm týranej ženy (z angl. Battered Woman Syndrom, ďalej len BWS) je používaný ako označenie určitých spôsobov prežívania, myslenia a správania sa žien, ktoré nastáva následkom týrania. Môže dokonca vyústiť až do psychického ochorenia u obeť a to najčastejšie do stresom podmienených porúch, ako sú adaptačné poruchy, neurózy, posttraumatická stresová porucha a podobne. Veľakrát laické okolie túto skutočnosť vníma skreslene a nezriedka sa stáva, že ženu posudzujú, ako „psychicky chorú“, s ktorou to má muž ťažké. Existujú rôzne formy násillia, či už emočné - ako je obviňovanie obeť, znížovanie jej sebadôvery a sebaúcty, alebo verbálne - nadávky, či ponižovanie, alebo sociálne, či ekonomické, ale aj psychologické ako neustále hrozby a opakované zastrašovanie. Najnovšie sa vynára i spirituálne násillie, kam patrí zneužívanie náboženských, alebo spirituálnych aktivít na ospravedlňovanie násillia a zneužívania. V poslednom rade sa veľmi často vyskytuje i fyzické násillie, ako sú kruté fyzické útoky, bitky, ale aj odopieranie jedla, spánku, ale aj vynútený sex, či dokonca sexuálna degradácia. Často sa stáva, že až pri rozhovore mi klientka povie, že pochopila, že to čo sa deje s ňou a vo vzťahu zo strany partnera nie je normálne. Ale, že ani ona sa necíti normálna. Nuž rada hovorím, že na nenormálne správanie nemôže byť normálna reakcia. Teda ak s obeťou tyran a násillník zachádza horšie ako so zvieratom, asi sa nebude žena správať ústretovo a reagovať milo. Práve to by bolo nenormálne. Akcia vyvoláva reakciu.

Čo sa deje v patologickom vzťahu?

Ak ženy opakovane vnímajú, že žiadne ich pokusy nevedú k zmene správania u agresora, začnú akékoľvek pokusy považovať za márne, prežívajú bezmocnosť a správajú sa pasívne - psychológovia hovoria o tzv. naučenej bezmocnosti. Avšak tento pôvodný stereotyp bezmocnej a akcie neschopnej obeť nielenže nikam nevedie a predlžuje akúsi agóniu, ale dnes sa už zdá prežitý. Často sa pri psychologickom vyšetrení obeť - týranej osoby diagnostikuje tzv. osobnostná črta závislosti - a to i emočnej - teda sklon byť závislým od niekoho, či niečoho. Ja často konštatujem, že nie každú ženu je možné týrať. Väčšinou ide o submisívnejšie typy, nadmieru prispôboivé, neraz hľadájúce v mužovi viac otca, ako rovnocenného partnera. Dokonca sa stáva, že sa pri obeť domáceho násillia deje niečo, čo už zažila (otec ich doma bil, bil matku, vydeľoval mamu s peniazmi, vulgárne mame a deťom nadával, nedovolil im slobodne fungovať, obmedzoval ich...) a akoby podvedome hľadala partnera podľa

vzoru otca. Sčasti je to preto, že to, čo robia naši rodičia síce racionálne odsudzujeme, ale v detstve to považujeme za normu, lebo iné nezažívame, iné nepoznáme. Prax nám však ukazuje i to, že niektoré ženy (je ich však menej) sú aktívne a využívajú rôzne stratégie, aby sa bránili násilliu a chránili seba a svoje deti, ba dokonca je možné, že čím viac násillia zažívajú, tým väčšími zintenzívňujú a rozširujú stratégie a častejšie vyhľadávajú pomoc. Spomínam si na klientku, ktorá bola dohodnutá so susedmi, že ak bude opakovane zhasínať a rozsvetovať svetlo v hornom poschodí, majú volať políciu. Toto jej nakoniec zachránilo život, pretože po príchode polície mal muž v ruke sekeru a rúbal zábradlie a dvere, aby sa dostal k žene.

Nejedna klientka používa tzv. upokojuvanie agresora, alebo sa mu snaží vyhnúť hádkke, spraviť to čo on chce. Treba však povedať, že toto sú veľmi krátkodobé a neúčinné spôsoby a stratégie.

Takisto treba s vážnosťou povedať, že každý deň a každá noc s násillníkom a agresorom je veľkým rizikom a hazardovaním s vlastným zdravím, životom a rovnako so zdravím a životom deť. Preto opatrenia, ako využívajú naše oficiálne inštitúcie, ako je akési povinné poradenstvo a pomoc psychológa v rodinách a partnerstvách kde je, či bolo preukázané násillie, sú len formálne. U mňa ako psychológa je akákoľvek forma psychoterapie vo vzťahu, kde je násillie, prísne kontraindikovaná. Tam môžem povedať len jedno: okamžite nateraz od seba.

Separáciou partnerov domáce násillie často nekončí

Mám skúsenosť, že násillie a obťažovanie v rôznych podobách pokračuje

vo výraznej miere aj po rozchode, niekedy sa dokonca ešte stupňuje. Násilný expartner má ešte silnejšiu a väčšiu potrebu demonštrácie sily a kontroly. Možnosť kontaktu s dieťaťom je akoby ohniskom post separačného násillia. A tak mu možnosť kontaktu medzi rodičmi v súvislosti s odovzdávaním si detí vytvára príležitosti na pokračovanie v násilí a obťažovaní. Dokonca mnohé patologické osobnosti využívajú ešte aj samotné súdne spory na akúsi vlastnú pseudo sebareprezentáciu, kde sa doslova teatrálné predvádzajú a snažia sa dokázať, že oni sú tí zdraví a dobrí a druhá strana je chorá a zlá. Teda súdne konanie môže byť a často aj je akýmsi novým fórom pre zneužívajúce správanie agresora, násilníka. Niekedy môže agresor rodič dokonca využívať deti na monitorovanie druhého rodiča, častejšie matky, jej aktivít, správania sa, vnímajúc to ako príležitosť udržiavať emocionálne putá zneužívania. Môže tiež používať tému detí ako zámienku, aby sa dostal k žene a pokračoval v obťažovaní cez útočné a urážajúce telefonáty, či SMS správy. Mnoho agresorov využíva svoje „formálne dané“ postavenie ako napr. spolurozhodovanie o veciach dieťaťa, domáhajú sa rozšírenia styku s dieťaťom, striedavej starostlivosti, alebo zverenia detí do ich výlučnej starostlivosti z iných motívov, než je najlepší záujem dieťaťa. Často i z túžby zranit', vystrašiť, či kontrolovať matku, alebo preto, že chcú získať akési falošné spoločenské uznanie, vyvinúť sa... Často i z túžby získať ekonomický prospech, teda doslova vyhnúť sa plateniu výživného.

Barbora Hubertová, prokurátorka Generálnej prokuratúry SR

Nemôže sa stať, že policajt pošle násilníka domov. Bolo by to zlyhanie!

Od začiatku koronakrízy som osobne sledovala štatistiky zo zahraničia. Jednoznačne ukazovali, že krajiny, ktoré ako prvé prijali protikoronové opatrenia, či už najskôr Čína a neskôr Taliansko, zaznamenávali nárast domáceho násillia. Pozreli sme sa na to detailnejšie a zistili sme, že ten nárast nie je o tom, že by sa ľudia

v týchto štátoch viac obracali na orgány činné v trestnom konaní, ale skôr komunikovali cez rôzne pomocné linky. Keďže ostali zatvorení doma, hľadali spôsoby ako sa dá obrátiť na štát, alebo nejaké iné subjekty zabezpečujúce ochranu, ktorým by oznámili, že „pomoc, ostala som doma zatvorená s násilníkom, čo máme ďalej robiť“? Rozblikala sa nám v tom momente kontrolka. Keď v polovici marca ostali doma deti zo škôl a postupne sa prechádzalo na home office, ľudia ostali doma, začala som preto v spolupráci s odborom informatiky sledovať štatistiky na Slovensku. V apríli, ešte pred Veľkou nocou sme spozorovali, že v porovnaní s predošlými údajmi došlo k 22 percentnému poklesu vedených trestných konaní, čiže ubudli oznámenia o domácom násilí. Vedeli sme, že nie je možné, aby zrazu ľudia začali v tejto viac stresovej situácii zrazu pokojne nažívať. Veď doma ostali násilníci, ich ženy a ostali doma deti, ktoré sa zvykli zdôverovať iným dospelým osobám. Ostali doma seniori, ktorých nezriedka, žiaľ, týrajú vlastné deti. Domáce násillie sa často deje pod vplyvom alkoholu, pohostinstvá a bary boli zatvorené, tí ľudia sa teraz opíjali doma, za zatvorenými dverami a robili tam neporiadok. Ten pokles bol teda veľmi alarmujúci. Potrebovali sme upriamiť pozornosť verejnosti, aby si všímali, čo sa deje u susedov za zatvorenými dverami, aby neboli ľahostajní. Bolo nutné dať verejnosti vedieť, že ak aj doteraz tušili, že sa

niečo zlé inde deje, teraz je to o to markantnejšie. A hlavne bolo potrebné dať vedieť aj obetiam násillia, že to, že je zatvorený štát, neznamená to, že nefunguje polícia, že nefunguje prokuratúra. Museli sme im dať vedieť, že sa nemajú báť takéto veci oznamovať. Robili sme výstupy cez médiá. Osobitne som to oznamovala zamestnancom štátu, ktorí ostali doma, učiteľom, psychológom, pracovníkom Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, aby mali oči otvorené, všímali si okolie a šírili to ďalej. Pre deti násilníkov nie je nič horšie ako zostať doma. Tie deti nemajú radi prázdniny, Vianoce, to nie je pre nich oddych, ale utrpenie. Už o mesiac neskôr sme zistili, že naozaj došlo k výraznému nárastu trestných konaní vedených za domáce násillie a keď to môžem zúžiť - len na trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby.

Pri oznamovaní domáceho násillia trvá aj roky kým to žena nahlási, ja ale apelujem: netreba s oznamovaním čakať, lebo sa to môže veľmi zle skončiť. Páchateľ, násilník môže ublížiť aj nepriamo zúčastnenej osobe, teda dieťaťu. Možno chce ublížiť žene, ale dieťa je svedkom a týra ho psychicky. Tie deti sú tiež obeťami a traumy si nesú do ďalšieho života. Nikdy sa toho nezbavia.

Čoho sa vlastne takéto ženy boja? V minulosti možno počuli, že iné prípady boli na policii bagatelizované, že týrané ženy poslali domov, ale to by dnes už naozaj platiť nikde nemalo. Každé oznámenie urobené na policii je zasielané na prokuratúru a prokurátori sú školení na domáce násillie a vedia vyhodnotiť aj či bolo prípadné zamietnutie podania ženy objektívne. Násilníka môže polícia zadržať, nemôže sa stať, že policajt pošle násilníka domov. V najhorších prípadoch a stávajú sa často, je možné navrhnuť pre násilníka väzbu, aby bolo eliminované jeho ďalšie násillie proti žene a deťom.

V dlhodobom vzťahu s násilníkom sa ženy na seba pozerajú inak ako treba, ospravedlňujú to tým, že veď aj mamu doma otec bil alebo starú mamu... To je nesprávne. Násilník možno spočiatku útočí na manželku, ale chlapci od

šiestich rokov podľa skúseností už bránia mamičku a útok sa presmeruje aj na nich. Neskôr, keď už majú desať až dvanásť rokov, stávajú sa priamou obeťou násilníka. Je scestné, keď si ženy myslia, že je lepšie mať otca, aj keď takéhoto. Toto treba v spoločnosti zmeniť, tento pohľad. Tie ženy niekedy čakajú, až kým neskončia v nemocnici napríklad so zlomenou chrbticou.

Mgr. Bronislava Korec Terenová, sociálna pracovníčka občianskeho združenia Brána do života

Bývanie pre týrané ženy? Možností je zúfalo málo.

Niekedy sú to peniaze a niekedy psychologická závislosť, ktorú nedokáže žena prekonať a preto ostáva s násilníkom. Je psychologicky dokázané, že v priemere týraná žena odchádza od násilníka až na 18-ty krát. Veľkým problémom pre tieto ženy je bývanie. Možnosti žien s deťmi nájsť si po odchode z krízového centra bývanie, sú veľmi obmedzené, čiže aj toto môže byť jedným z dôvodov, že ženy ostávajú v násilných vzťahoch. Uvedomuj si, že nemajú tadiaľto cestu von. Pokiaľ sa bavíme o potrebe peňazí, na bývanie v hlavnom meste potrebuje žena minimálne 450 eur na obyčajnú garzónku, na obyčajný komerčný prenájom a treba rátať s tým, že majitelia majú častokrát problém s malými deťmi, aby im nepoškodili zariadenie a prípadne že ak by žena bol aj platobne neschopná, bude ťažšie ju dostať preč.

Krízové centrá slúžia len na preklenutie akútnej krízy, do ktorej sa

žena dostala odchodom od násilníka, takže v krízovom centre môže byť len istý čas. Zákon stanovuje, že žena môže byť v krízovom centre maximálne pol roka, ale podľa našich vedomostí, to trvá zväčša oveľa dlhšie, kým sa taká žena dokáže „pozbierať“ a postaviť na vlastné nohy. Veď len súdne konanie o rozvođe a zverení detí do opatery trvá spravidla trištvrte roka až rok. My pracujeme s klientkami individuálne a snažíme sa nechať ich u nás, kým sa nepostavia na vlastné nohy, čo trvá dlho, keďže tie možnosti vonku sú skutočne obmedzené. Alebo je iná možnosť a síce, že ženy sa presúvajú z jedného krízového centra do druhého a ďalšieho a ďalšieho, stávajú sa z nich kočovníčky po krízových centrách, čo môže trvať aj desať rokov. Nie je to ideálne pre matku a už vôbec nie pre deti. Nehovoriac o tom, že miest v krízových centrách je žalostne

málo. „Okrem nás, Brány do života, funguje v Bratislave už len krízové centrum Dúha a potom zariadenie Magistrátu, kde je síce kapacita 50 ľudí, ale nie je to zariadenie krízového centra, skôr slúži aj pre rodiny s deťmi v hmotnej núdzi a tam je podmienka, že ubytovaní môžu byť len ľudia z Bratislavy. V Petržalke je Domov pre rodičov a deti, ktorý je ale spojený s opatrovateľskou službou a preto je kvôli korone pre matky s deťmi od mája zatvorený, takže nateraz vypadli zo systému. Ešte je tu NÁRUČ Senior & Junior, kde môže byť ale najviac 6 mamičiek, lebo je to pridružená služba k starostlivosti prioritne o seniorov a tí tiež museli útluk pre matky s deťmi dočasne pozastaviť, lebo deti sú bez príznakov na Covid 19 a teda by mohli ohroziť komunitu odkázaných seniorov. Ak to zoberieme z pohľadu kraja, tak v Bratislavskom kraji existuje ešte azylové centrum v Malackách. To je všetko a je zrejmé, že žalostne chýbajú ubytovacie kapacity pre matky s deťmi. Bratislava má ešte dve ubytovne Fortuna a Kopčany, ale tam sú poradovníky na dva roky, niekedy viac, ale taktiež je to nájom na maximálne 5 rokov.

Čo sa týka nájomných bytov, je to taktiež zúfale, mesto ich má 11 a sú v projekte pre ľudí bez domova, mestské časti ich majú viac, ale sú na roky obsadené. Takže takto to vyzerá a ženy pokiaľ nemajú prostriedky na komerčný prenájom po odchode od násilníka, majú ťažkú situáciu v rámci celého Slovenska. V tomto sme sa neposunuli nikam.

Spracovala Lenka Dale

KNIHA

...ktorá pomôže

Provokujúca aj nesmelá. S iskrou v oku i s vyhasnutým pohľadom. Bezstarostná v pruhovanom tričku aj ohnutá k zemi pod ťarchou celého sveta. Ochotná kráčať za vôňou lásky cez moria a púšte svojho srdca, no aj plná strachu pohnúť sa z miesta...

Každá z hrdiniek knihy Šťastné náhody je iná, presne tak ako každá z jedenástich popredných slovenských autoriek, ktoré bez váhania povedali „áno“ výnimočnému literárnemu projektu. Jediné zadanie, ktoré pre svoju tvorbu dostali, bolo slovo láska. Mohli popustiť uzdu svojej fantázií a túto slobodu využili naplno, azda aj vďaka vedomiu, že vety, ktoré položia na papier, prinesú niekomu osoh, a to nielen v podobe pohladenia duše pri čítaní. Zbierka poviedok, ktorú dopĺňajú sugestívne čiernobiely akvarely maliarky Janky Farmanovej, má totiž výrazný rozmer solidarity a podpory. Vydavateľstvo Ikar spojilo sily s Nadáciou Markíza, ktorá má dlhoročné skúsenosti s charitatívnymi projektmi, a rozhodlo sa cez Asociáciu poskytovateľov sociálnych služieb venovať výťažok z predaja knihy týraným

a zneužívaným ženám s deťmi v zložitej životnej situácii, aby si opäť vybojovali miesto na slnku a začali plnohodnotne žiť. Aj preto sme pre dielo vybrali podtitul Keď láska pomáha.

V poviedkach Andrey Coddington, Jany Pronskej, Mariany Čengel Solčanskej, Veroniky Homolovej Tóthovej, Hany Lasicovej, Adriany Boysovej, Kataríny Gillerovej, Adriany Macháčovej, Lucie Saskovej, Alice Eštokovej a Ivany Alexi sa stretáva minulosť so súčasnosťou, búrlivá mladá láska so zrelými citmi aj tiesnivá osamelosť s bezbrehou slobodou. Výsledkom je pútavá mozaika ľudských osudov, ktorá čitateľovi ponúka možnosť nahliadnuť do pomyselnej trinástej komnaty plnej večných tajomstiev ľudskej duše.

Zariadenia sociálnych služieb neraz skrývajú osobnostné klenoty. Možno ich nevidíte v zhrbených chrbtoch a zvráskavených tvárach, ale keby ste si našli chvíľu, zahľadeli sa do ich očí keď v nich ešte žiari svetlo a vypočuli si ich, veľa by ste sa naučili... Objavujte s nami inšpirujúce životné príbehy a zaujímavé osudy klientov sociálnych služieb. Naši seniori nám majú čo odovzdať. S čriepkami svojej minulosti aj kus našej histórie.

Príbehy posielajte na e-mailovú adresu: press@apssvsr.sk

1. PRÍBEH: PANI FRIDA

V roku 1919 sa narodila do rodiny sudetského Nemca a Talianky. Otec vojenčil na ponorke a ako šikovný diesel-majster mal ponúk po 1. svetovej vojne neúrekom. Celá rodina tak cestovala po Európe až kým nezaťkala v Československu. Otec prednášal na vojenských akadémiách a ako veľký milovník prírody si obľúbil najmä severnú časť Slovenska. Chcel žiť blízko lesov a tak sa usídlil v Ružomberku. Na pomedzí Nízkych a Vysokých Tatier rodina pravidelne chodila na turistiku. Chopok, Ďumbier, Lubochnianska dolina, boli, ako Frida spomína, najlepšou školou života. V meste pod Čebraťom zažila aj Andreja Hlinku. Musela chodiť do kostola, ale ako hovorí, jeho politika jej prekážala. Jej otcovi v tých časoch dokonca odporúčali, aby si zmenil národnosť. Na čo dotýčným odpovedal, že národnosť sa predsa nemení a neprerába... Frida od malička športovala. Hneď ako do mesta pod Čebraťom nakukla zima, mládež vyťahla lyže a korčule. A tam sa niekde sa začala jej „profesionálna“ športová kariéra. Jeden z otcových vojakov bol výborný korčuliar, tak sa nechala zlákať. Keď sa v rokoch 1935 – 36 začalo šuškať o Hitlerovi a voj-

ne, rodina sa presunula do Bratislavy. Skončili tak časy vysokohorskej turistiky a prišiel nový, mestský život. Mladá slečna hľadala niečo čo by jej nahradilo turistiku a naplno sa pustila do tréningu v novozaloženom krasokorčuľarskom odbore v ŠK Bratislava. Na toto obdobie vraj rada spomína: „Prišiel jeden vojak čo vedel skvele korčuľovať a vybral si štyri z nás a dennodenne nás drezíroval. Vďaka aktivitám nadšencom sme sa dostali aj na majstrovstvá Európy. Zažila som aj to, keď išiel prasknúť drevený štadión počas ľadovej revue. Boli to krásne časy. Často sme cestovali s hokejistami a počas prestávok sme tancovali foxtrot a valčík. Peniaze sme za naše vystúpenia nikdy

nedostali. Ale aj tak sme to milovali“ usmieva sa. Počas vojny sa zúčastnila aj na otvorených majstrovstvách Slovenska. „Boli krásne, ale zároveň divné. Zatiaľ čo my sme predvádzali naše umenie na ľade, chlapci umierali na fronte.“ Možno aj preto sa o tejto generácii športovcov nikde nedočítate. A pritom to nebola ich vina, že v hľadisku sa na ich talent pozerali aj politici fašistického štátu. Neskôr mladá Frida študovala na škole „pre ženské povolania“ – v spolku Živena: „Učili sme sa robiť nákresy strihov, variť, modelovať, šiť ale aj účtovníctvo malého živnostníka. Otec vedel, že sa blíži vojna a tak ma chcel poslať do Paríža, vraj je to dobré pre každého,

S OPTIMIZMOM SA PREKORČUĽOVALA AŽ ZA 100-VKU

NEPOVAŽUJEM SA ZA NEOBYČAJNÉHO ČLOVEKA ALE NA TO, ABY STE MA ZAUJALI, VY NÍM MUSÍTE BYŤ. A PRÁVE PRED POL ROKOM SOM SA S TAKÝM VÝNIMOČNÝM ČLOVEKOM ZOZNÁMIL. ASI BY STE NEUHÁDLI KDE... V ZARIADENÍ SOCIÁLNYCH SLUŽIEB. TÍ, ČO POZNAJÚ TAKÉTO PROSTREDIE MINIMÁLNE Z POČUTIA, SKÔR OČAKÁVAJÚ, ŽE TAM STRETNÚ ZVÄČŠA ĽUDÍ S RÔZNYMI DIAGNÓZAMI. ĽUDÍ, UŽ LEN ODKÁZANÝCH NA POMOC INÝCH. JA SOM MAL TO ŠTASTIE, ŽE SOM TU STRETOL KRASOKORČULIARKU FRIDU. A ČÍM JE TAKÁ VÝNIMOČNÁ? POZNÁTE NIEKOHOTO KTO MÁ VIAC AKO 100 ROKOV, JE SVIEŽI, USMIEVA SA, SRŠÍ VTIPOM A OBČAS INTELIGENTNÝM SARKAZMOM, KAŽDÝ DEŇ IDE NA STACIONÁRNY BICYKEL A NAPRIEK ZHORŠENÉMU ZRAKU POMÁHA OSTATNÝM, NERAZ O 30 ROKOV MLADŠÍM SÚPUTNÍCKAM? ŽE NIE? TO NEVADÍ. DOVOLTE, ABY SOM VÁM ÚŽASNÚ PANI FRIDU PREDSTAVIL.

kto chce mať živnosť. Avšak keď Nemci obsadili Sudety, všetko padlo“. A tak začala so šitím. Ambíciu otvoriť si dielňu však čoskoro nahradila láska a tá ju doviedla k partizánčeniu. „Frajer šiel do povstania, tak som ho nasledovala. Ale nerobila som nič mimoriadne. Občasnú poštaru. Boli to divoké časy. Ale mali sme všetko čo sme potrebovali“. Z úsmevu však poľahky premkne jej tvár náznak smútku: „Otca ako sudetského Nemca po vojne vysťahovali. Rodičia si zbalili svoje kufre, rozlúčili sa s ňou a odišli. Museli. Keď ho neskôr, keď sa už dalo, volala na návštevu, vždy jej odpovedal otázkou – vrátila by si sa niekam, odkiaľ ňu vyhodili?“ Chápala ho a preto sa veľmi rýchlo naučila žiť samostatne. A hoci po skončení druhej svetovej vojny dostala ponuku z Bratislavy trénovať krasokorčuľovanie, radšej si vybrala život v Ružomberku. Návrat do hôr. Nastúpila tam pracovať do najväčšej drogerie. „Bola to taká drogeria, kozmetika a lekáreň v jednom. Naučila som sa pracovať s rôznymi nebezpečnými látkami a kyselinami, ale aj pivoými surovinami či kozmetikou. Pracovala som tam viac ako 30 rokov“, zdôrazňuje aj neverbálne... Za manžela si vzala českého povstalcu, ktorý, ako

spomína, „sa nikdy nenaučil poriadne po slovensky.“ Z ich manželstva sa narodila dcéra, ktorú obaja viedli k láske k horám a tvrdej práci. „Manžel bol v Ružomberku veľmi známy človek. Mal fotolabu a rada som mu tam pomáhala. Stále mal nejaké nové mašinky z Japonska. Tak za ním chodili mestské pani aby si ich obzerali a on im nadšene vysvetľoval ako fungujú. Zavše im aj vyvolával filmy a tak sme doma mali stále obsadenú kúpeľňu. Musela som o miesto v nej často bojovať, aby som sa vôbec mala šancu osprchovať“, spomína s jej typickým úsmevom na perách. Aj po tvrdom nástupe komunistov si udržala svoje miesto vedúcej v drogerii. A to napriek tomu, že ani ona a ani manžel neboli v strane. Ale ako spomína, „robili sme ako kone, tak nám dali pokoj“. V roku 1968 sa konečne po dlhom čase chystala navštíviť svojich rodičov v Nemecku. Po tom ako si všetko vybavila, tešila sa ako jej dcéra po prvý krát uvidí svojich starých rodičov. Avšak 21. augusta sa ráno zobudila, zapla rozhlas, otvorila okná a uvidela čo sa deje. „Zobudila som manžela a hovorím mu, Rusi prišli, do Nemecka sa nedostaneme. On na to – „Neblbli!

No keď si uvedomil, že je to realita. Zmrzol mu úsmev na perách“. Ako spomína, „rýchlo sme sadli na bicykle a išli do svojich obchodov. Dostala som príkaz, aby som predávala maximálne jeden prášok a mydlo na osobu. Súrodovia očakávali výpadok dodávok.“ Pani Frida dostala možnosť navždy

emigrovať, avšak to odmietla. „Veď doma je predsa doma“, zdôraznila. Sama nevnímala nejaké výrazné zmeny svojho života. Do Nemecka mohla cestovať kedykoľvek, keďže išlo o návštevu rodičov a okrem toho politiku neriešila. Svoj život v tom čase venovala výchove dcéry, práci ktorú milovala, domácej turistike, ale aj cestovaniu v rámci družobných výmenných pobytov. Navštívila Moskvu, viaceré sovietske republiky ale aj škandinávské krajiny. Videla vraj dokonca aj hodvábnu cestu! A tú svoju pracovnú ukončila koncom 70-tich rokov, keď odišla do dôchodku. Mala vtedy 58. Ale neposedela ani potom. Vrátila sa k šitiu. Celej svojej rodine robila krajčírku a ušila im množstvo oblečenia. Manželovi pritom pomáhala vo Fotolabe. Po jeho smrti

v 80-tich rokoch si dala žiadosť o presťahovanie sa do Bratislavy - za dcérou. Podarilo sa jej vymeniť družstevný byt. Bratislavu si zamilovala, celú si ju poprechádzala, aby sa následne aj s dcérou presťahovala do Borského Mikuláša, kde dcéra postavila dom. Potom 4 roky chodila s mladými ľuďmi do Rakúska na malé poľnohospodárske práce. Medzi jej hobby sa s pribúdajúcim vekom dostalo aj „kecanie“ o politike s babami a malé záhradné práce. Vždy a všetko robila s radosťou a s úsmevom, ktorý sa stal akoby jej osobnostným podpisom. Čo považuje za dôvod svojej dlhovekosti?: „Otec nás vychovával ako na kasárenskom dvore. Ja som bola po ňom, tak som s tým nemala problém. Prísna výchova

mi vyhovovala a toho som sa aj držala. Také, drž hubu a krok! ma zocelilo. Tvrdosť, sarkazmus aj cynizmus mám po otcovi“. A možno aj preto mala pocit, že život jej prešiel akoby s ľahkosťou. Dodnes mnohé situácie komentuje s tým, že treba vydržať. Posilňovala takto emočne aj seniorov v zariadení počas prvej vlny pandémie. Práve vtedy dokonca prekonala zlomeninu stehennej kosti. Dva týždne bola odlúčená na izolačke, no napriek tomu sa nesťažovala a zvládala to so sebe vlastnou gráciou okorenenu štipkou sarkazmu: „Trošku sa to tu na tom svete prečistí a ideme ďalej.“ Pani Frida je v zariadení sociálnych služieb 3 roky. Dôvod? Nechcela už zatažovať svoju dcéru. Táto nezlomná

žena začala druhú stovku svojho života. Ako hovorí, počítala s tým, že život sa už pomaly končí. Nechce sa rúhať, ale očakávala, že ju niečo začne bolieť a prídu ťažkosti. Ale ako hovorí, „Chvála bohu všetko je ok“. Nemá veľké plány a ambície. A tie čo má „rozložené na ďalších 99 rokov!“ © Aké Typické pre „našu Fridu“, ktorá rada rozpráva príbehy opatrovateľom i seniorským kamarátkam a komukoľvek kto jej s radosťou venuje pozornosť. Stálo to veru za to. A hoci sa život pani Fridy nedá zhrnúť do jedného článku, ani do jedného rozprávania, my z neho žijeme každý deň. Lebo jej životný optimizmus naplňajú optimizmom aj nás.

Juraj Mikloš

Prístup k informáciám

Prístupnosť informácií pre ľudí so zmyslovým postihnutím sa postupne zlepšuje. Veľakrát sú však zmeny len čiastočné a závisia na vedení konkrétneho subjektu. Uviedla to komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím Zuzana Stavrovská. Zákon podľa nej ukladá orgánom verejnej správy povinnosť zabezpečiť prístupnosť svojich webových stránok aj pre nevidiacich a nepočujúcich ľudí. „Platí to aj pre webové portály vysokých škôl a zákon tiež určuje, že isté percento televíznych programov má byť tlmočené do posunkového jazyka,“ priblížila komisárka. Zuzana Stavrovská doplnila, že povedomie spoločnosti o právach ľudí so zdravotným postihnutím sa zvyšuje prostredníctvom médií, ale aj aktivít mimovládnych organizácií. „Zmene postoja spoločnosti určite pomáhajú aj skvelé výsledky slovenských športovcov zo špeciálnych olympiád,“ hovorí. Myslí si, že ľuďom so zdravotným postihnutím uľahčujú život inovácie ako internet, elektronická komunikácia a rôzne aplikácie, napríklad aj v doprave.

Charitatívne bankovky

Nezisková organizácia Camera Obscura spustila predaj dvoch suvenírových bankoviek s motívmi COVID-19. Riaditeľ organizácie Peter Bielik tvrdí, že nové bankovky s názvom SOS Senior budú svetovým unikátom, pretože vôbec po prvý raz v histórii vydávania suvenírových bankoviek bude výnos z nich určený na charitu. „Rokujeme s viacerými inštitúciami a hľadáme spôsob, ako a kde najlepšie uplatníme výnos z predaja bankoviek. Chceme podporiť najmä seniorov a zariadenia sociálnych služieb,“ povedal Bielik. Obe bankovky vychádzajú z nákladom 5000 kusov a ich predaj je spustený online na stránke neziskovej organizácie.

Štipendiá pre domovákov

Vďaka podpore štipendijného programu „Vzdelávaním k úspechu“ ukončilo strednú alebo vysokú školu za 12 rokov už 516 detí z detských domovov a sociálne slabšieho prostredia. Informovalo o tom združenie Úsmev ako dar s tým, že v tomto roku získalo štipendium 79 študentov v celkovej hodnote 20.000 eur. Najviac túto finančnú podporu využili podľa organizácie študenti na východnom Slovensku. „Štipendiá sú významným nástrojom, ktorým vyjadrujeme podporu mladým ľuďom, preukazujeme im dôveru v ich schopnosti, uisťujeme ich v tom, že majú na to, aby školu dokončili,“ vysvetlil predseda združenia Jozef Mikloško.

Ľudia bez domova

Klienti zariadení sociálnych služieb, ktoré na Hattalovej ulici v bratislavskom Novom Meste prevádzkuje nezisková organizácia Depaul Slovensko, by mohli v budúcnosti rozvíjať svoje zručnosti napríklad aj záhradkárčením. Mestská časť totiž prenajala organizácii vedľajší pozemok za symbolické jedno euro na rok. Pozemok sa v minulosti neudržiaval, nezisková organizácia ho vyčistila a upravila. Prenájom poslanci schválili na dobu neurčitú. „Pozemok má slúžiť na rozvoj pracovných činností ľudí bez domova a kvalitnejšie trávenie ich voľného času. Akékoľvek podobné pracovné terapie mestská časť podporuje, keďže významne prispievajú k postupnému návratu mnohých ľudí bez domova do normálneho života,“ uviedol hovorca Nového Mesta Marek Tettinger. Nezisková organizácia na Hattalovej ulici prevádzkuje dve zariadenia sociálnych služieb, a to Útulok a Zariadenie opatrovateľskej služby svätej Lujzy de Marillac. Pracovníci sa špecializujú na pomoc ľuďom bez domova so zhoršeným zdravotným stavom pri kapacite 30 lôžok. Počas posledných 13 rokov pomohli celkovo 630 klientom, dostať sa do stabilnejšieho bývania pomohli 240-tim.

Odmeny pre opatrovateľky

Vláda odmení pracovníkov, ktorí v čase prvej vlny pandémie ochorenia COVID-19 pracovali v rizikovitom prostredí, takzvanej prvej línii. Celkovo rozdelí 77 miliónov eur. Z tejto sumy budú odmenení aj zamestnanci zariadení sociálnych služieb. Minister práce, sociálnych vecí a rodiny Milan Krajniak vo svojom rezorte bude rozdeľovať približne 27,3 milióna eur. „Suma bude prerozdelená nielen zamestnancom štátnych zariadení, ako sú centrá pre deti a rodinu, ale aj zariadeniam pod vyššími územnými celkami a pod mestami, obcami, a aj neštátnym zariadeniam,“ priblížil Milan Krajniak. Odmeny na zamestnanca by mali byť vo výške od 300 do 500 eur.

NOVINKY

Domov pre klientov s mentálnym postihnutím

Košický samosprávny kraj slávnostne otvoril Zariadenie podporovaného bývania v Čani, ktoré vzniklo pri Domo-ve sociálnych služieb Domko. Poskytujú v ňom služby ôsmim klientom s mentálnym postihnutím. Nové zariadenie vzniklo v rodinnom dome, v bývalej budove krízového strediska pre deti na ulici Osloboditeľov. Rekonštrukciu aj vybavenie zariadenia financoval kraj zo svojho rozpočtu vo výške 72.000 eur. Dohľad, pomoc a podporu na ceste za samostatnosťou bude ôsmim klientom poskytovať jedna opatrovateľka a štyria inštruktori sociálnej rehabilitácie. „Teraz si môžu vyskúšať postarať sa o seba mimo dosahu rodičov,“ povedal riaditeľ DSS Domko Martin Vatra

Prečo sú seniori menej odolní voči zápalu pľúc?

V prvom rade je rizikom vyšší vek. Tak ako starne celý organizmus, starne aj imunitný systém, preto menej intenzívne a menej spoľahlivo reaguje na infekcie rôzneho typu. Vo vyššom veku sa prejavuje aj opotrebovanie orgánov a k celkovému stavu sa pridružujú chronické ochorenia, či už srdca, pečene, obličiek alebo pľúc. To spôsobuje, že keď sa vyskytne vážnejšia infekcia, nie sú seniori schopní zvládnuť ju tak dobre ako mladší ľudia a častejšie sa preto vyskytujú komplikácie, ako je zápal pľúc, ktoré môžu končiť aj smrťou.

Čo spôsobuje zápal pľúc?

Zápal pľúc je infekčné ochorenie. Vyznačuje sa infekciou malých dýchacích ciest a pľúcneho tkaniva v blízkosti pľúcnych mechúrikov, v ktorom prebieha výmena dýchacích plynov. V niektorých prípadoch sú navyše súčasne postihnuté priedušky. Rozdiel je v tom, čo infekciu vyvolalo. Pri bakteriálnom zápale pľúc sa väčšina infekcie nachádza v pľúcnych mechúrikoch, pri iných patogénoch prebieha ochorenie aj mimo nich. V každom prípade, či ide o zápal pľúc bakteriálny alebo ne bakteriálny, vždy môže predovšetkým staršieho človeka ohroziť na živote alebo minimálne vyvolať destabilizáciu jeho iných chronických ochorení, čo je následne pre pacienta väčším problémom ako zápal pľúc samotný.

Ako rozpoznáme zápal pľúc u staršieho človeka?

Príznaky sú rovnaké buď typické - ako

MUDr. Štefan Laššán, PhD., MPH

u mladších ľudí, alebo aj netypické a najmä na začiatku sa dajú ľahko zameniť s iným ochorením. Medzi bežné príznaky patrí najmä sťažené dýchanie, kašeľ, vykašľavanie spúta, horúčky a triašky, bolesť na hrudníku. Niekedy

môže mať zápal pľúc aj mimopľúcne prejavy, napríklad bolesti svalstva, kĺbov, vyrážka, podráždenie mozgových blán a iné. U staršieho človeka niekedy môžeme badať úplne atypický priebeh bez teplôt, mierne pokaš-

liavanie, stratu nálady, apatiu. Zmena správania môže niekedy u staršieho človeka bez ďalších zjavných symptómov byť prejavom zápalu pľúc.

Ako sa zápal pľúc lieči? Je rozdiel v liečbe starších osôb?

Liečba je zameraná na vyvolávanie zápalu. Väčšina zápalov pľúc je bakteriálna, alebo aj keď začínajú ako vírusové, tak sa zvyčajne komplikujú bakteriálnou infekciou, ktorá nasadá na pôvodnú vírusovú infekciu, a preto väčšinou liečime zápaly pľúc antibiotikami. Pri vírusových zápaloch pľúc máme veľmi výrazne obmedzené naše liečebné možnosti. Ak začneme liečiť chrípkovú zápal pľúc alebo ťažkú chrípku včas, tak sme schopní pomôcť aj týmto pacientom. Bohužiaľ, pri niektorých ďalších ochoreniach, vrátane vírusového zápalu pľúc spôsobeného ochorením COVID-19, je liečba menej spoľahlivá a obmedzená. V týchto prípadoch sa podávajú antivirotiká a podporná liečba na uľahčenie vykašľavania alebo liečba na stlmenie kašľa. Podávajú sa aj lieky na zníženie vysokej telesnej teploty. Starších ľudí treba hydratovať, často treba aplikovať výživu, pretože ak výrazne zoslabnú, nedokážu adekvátne prijať potravu a tekutiny. Vtedy sa aplikuje výživa aj do žily. V niektorých prípadoch sa pridávajú tiež lieky na podporu imunity. Ak dochádza k dychovej nedostatočnosti, podáva sa pacientom kyslík alebo iné pokročilejšie formy podpory dýchacích funkcií. Liečba starších osôb sa výrazne nelíši od mladších, ale seniori majú zvyčajne viac sprievodných ochorení, menej zachovanú funkciu obličiek a pečene, kde sa väčšina liekov z tela odbúrava, a tiež užívajú množstvo sprievodných liekov. Liečba u týchto pacientov je náročnejšia a vyžaduje starostlivejší prístup, výber liekov a dávkovanie.

Tri kroky k úspešnej ochrane zdravia seniorov

- Dôraz na adekvátnu a kvalitnú liečbu chronických ochorení a komorbidít, ktorými seniori vo svojom veku trpia.
- Dodržiavanie hygienických a behaviorálnych opatrení, ktoré zabráňujú prenosu infekcie v kolektíve (nosenie rúšok, udržiavanie odstupu a dôkladná hygiena rúk). Starší ľudia by sa nemali zdržiavať na miestach s vysokou koncentráciou ľudí. Opatrnosť sa odporúča aj príbuzným, ktorí prichádzajú zo zahraničia alebo cítia príznaky respiračnej infekcie.
- Každoročné očkovanie proti sezónnej chrípke + očkovanie proti pneumokokom, ktoré sú najčastejšími pôvodcami zápalu pľúc, ale aj zápalu mozgových blán a iných závažných invazívnych ochorení. Vykonáva sa jednorazovo a je možné ho absolvovať spoločne s očkovaním proti chrípke.

a jeho ťažkému priebehu vyhli preventívnymi opatreniami. Dalším rizikom je destabilizácia sprievodných ochorení, teda srdcové zlyhania, komplikácie cukrovky, zlyhávanie obličiek. Seniori dovtedy mobilní a aktívni po zápale pľúc často uľahnú a veľmi pomaly sa zotavujú so všetkými komplikáciami, ktoré z toho vyplývajú.

Ako sa dá zabrániť šíreniu pneumónie v kolektíve?

V prvom rade zabrániť, aby sa v kolektíve pohyboval človek so zjavnými prejavmi respiračnej infekcie. Takéhoto človeka treba izolovať mimo kolektívu, až kým nie je preliečený a príznaky neustúpia. Dôležité je, že to platí aj pre návštevy v zariadeniach sociálnych služieb. Seniora rozhodne nemá navštevovať žiadny známy ani príbuzný, ak má známky infekcie. Pre neho to môže byť banálne ochorenie, ale pre seniora v konečnom dôsledku často smrteľné. Vo všeobecnosti platí, že je nevyhnutné absolútne dodržiavať hygienické zásady, najmä nosenie rúšok a umývanie rúk.

Ktoré preventívne opatrenia sú najúčinnnejšie?

Dodržiavanie základných hygienických

imunitnú odpoveď a účinnú prevenciu aj u seniorov. Ak ochorenie napriek všetkému vznikne, treba ho adekvátne liečiť. Bežné prechladnutia vyležať, nepreceňovať svoje schopnosti, ak si liečba vyžaduje antibiotiká, využívať celú dávku liekov.

Je vhodné očkovať klientov zariadení sociálnych služieb?

Áno, očkovanie proti pneumokokom a chrípke je v zariadeniach sociálnych služieb povinné zo zákona. Všetci rezidenti by mali byť zaočkovaní. Pri pneumokokovej konjugovanej vakcíne stačí jednorazové očkovanie, ktoré chráni počas celého života. Pri chrípke je očkovanie potrebné každý rok, pretože vírus sa neustále mení. Ukazuje sa, že najviac preočkovanou populáciou na Slovensku sú rezidenti zariadení sociálnych služieb, čo je dobré, pretože je to najkrehkejšia a najrizikovejšia skupina z hľadiska infekcií dolných dýchacích ciest a najmä zápalu pľúc. Všeobecní lekári, ktorí poskytujú zdravotnú starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb, by mali dbať na to, aby mali všetkých týchto seniorov, ktorí nemajú kontraindikácie, zaočkovaných. Ak bude celý kolektív zariadenia preočkovaný, potom seniori, ktorí z nejakých dôvodov zaočkovaní nemôžu byť, budú chránení, pretože infekcia sa nebude mať odkiaľ preniesť.

Kto je zodpovedný za vykonávanie prevencie v zariadeniach sociálnych služieb?

Jednoznačne všeobecný lekár. Má kľúčové postavenie a jedným z indikátorov správnej starostlivosti je aj miera zaočkovanosti jeho pacientov.

Eva Gantnerová

PNEUMÓNIA SENIOROV: AKO CHRÁNIŤ ZDRAVIE V KOLEKTÍVE

„ZÁPÁL PĽÚC MÔŽE MAŤ U SENIOROV ATYPICKÝ PRIEBEH. AJ ZMENA SPRÁVANIA MÔŽE NIEKEDY U STARŠIEHO ČLOVEKA BEZ ĎALŠÍCH SYMPTÓMOV BYŤ PREJAVOM ZÁPÁLU PĽÚC,“ HOVORÍ ODBORNÍK - MUDR. ŠTEFAN LAŠŠÁN, PHD., MPH Z KLINIKY PNEUMOLÓGIE, FTIZEOLÓGIE A FUNKČNEJ DIAGNOSTIKY LF SZU V BRATISLAVE. POROZPRÁVALI SME SA S NÍM O TOM, AKO CHRÁNIŤ ZDRAVIE KLIENTOV V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB.

Aké sú riziká a dôsledok ochorenia pre seniorov?

Najväčšie riziko je úmrtie. S narastajúcim vekom ich počet rastie veľmi strmo. Ak vyžaduje zápal pľúc u pacienta nad 80 rokov hospitalizáciu na jednotke intenzívnej starostlivosti, pravdepodobnosť úmrtia je až 80 %. Je veľmi dôležité, aby sme sa zápalu pľúc

zásad. Rúška by mali v kolektíve nosiť všetci. Dôležitá je aj podpora imunity vitamínmi C a D, najmä ak ide o ľudí, ktorí nechodia často von a nemajú tak dostatok možností vitamíny získať a vytvoriť si zásoby prirodzeným spôsobom. Nemenej dôležité je očkovanie, ktoré sa odporúča každému nad 50 rokov, pretože vyvoláva dostatočnú

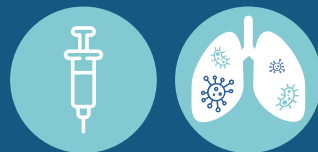
NAŠE ZARIADENIE AKTÍVNE CHRÁNI

ZDRAVIE

SVOJICH KLIENTOV

Dbáme na optimálnu ochranu kolektívneho zdravia proti sezónnym respiračným ochoreniam

- OČKOVANÍM PROTI CHRÍPKE
- OČKOVANÍM PROTI PNEUMOKOKOVÉMU ZÁPALU PŮC

Očkovanie proti chrípke a pneumokokovým ochoreniam je povinné pre osoby umiestnené v zariadeniach sociálnych služieb

(Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 585/2008 Z.z., §7 ods. 5 a ods. 6)

Slovenská pneumologická a ftizeologická spoločnosť a Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR Vám ďakujú, že podporujete očkovanie svojich klientov.

Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR

Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR

príloha

Asociácie poskytovateľov sociálnych služieb v SR

október/2020

MÁTE V ZARIADENÍ COVID-19?

VOLAJTE INTERVENČNÝ TÍM LUCIA ROUSSIER

VEĽKÝ BRAT POMÁHA!

AKO SLÚŽIA AUDIOSYSTÉMY V ZSS JURAJ MIKLOŠ

ZABEZPEČÍ NOVÝ SPLNOMOCNENEC

VIAC NÁJOMNÝCH BYTOV? EVA SLÁDKOVÁ

PRVÚ VLNU PANDÉMIE NA OCHORENIE COVID – 19 ZVLÁDLI SLOVENSKÍ POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB S OVEĽA LEPŠÍMI VÝSLEDKAMI, NEŽ OSTATNÉ KRAJINY. A TO NAPRIEK TOMU, ŽE V POROVNANÍ S OSTATNÝMI KRAJINAMI (VRÁTANE ČESKEJ REPUBLIKY) SÚ SOCIÁLNE SLUŽBY NA SLOVENSKU DLHÉ ROKY FINANČNE AJ ĽUDSKY PODDIMENZOVANÉ. PRETO SME PO INFORMÁCIÁCH, ŽE TÁTO VLÁDA NEPOSKYTNE POSKYTOVATEĽOM SOCIÁLNYCH SLUŽIEB RELEVANTNÚ FINANČNÚ NÁHRADU ZA ZVÝŠENÉ NÁKLADY NA OCHRANU KLIENTOV ZAMESTNANCOV V ZARIADENIACH ZOSTALI ROZČAROVANÍ.

Zariadenia sociálnych služieb s dlhodobým pobytom a terénne opatrovateľské služby nemali „pandemickú pauzu“. Pracovali a náklady na zvýšenú dezinfekciu a predražené osobné ochranné pracovné pomôcky (OOPP) nás stali nemalé peniaze, ktoré nám budú chýbať na konci roka na posledné mzdy. Aby sme zistili aspoň nejaké čísla strát, o ktoré sa dá oprieť, zrealizovali sme začiatkom mája 2020 on-line prieskum medzi našimi členmi. Z našich takmer 200 členov, ktorí prevádzkujú 500 zariadení a starajú sa o takmer 11 000 odkázaných občanov sa do dotazníka zapojili ¾, teda presne 142 členov (109 z nich majú pobytové služby, 19 ambulantné a 13 terénne), ktorí majú v starostlivosti cca 7 000 klientov. Z výsledkov dotazníka vyplýva, že 142 poskytovateľov vyčíslilo straty spolu na takmer 1,8 milióna eur a na stratách sa podieľali najmä tieto platby:

PANDEMICKÉ STRATY

A MOŽNÉ NÁLEZY ŠETRENIA NÁKLADOV

Poskytovateľ, druh služby:	Čistiace a dezinfekčné prostriedky	OOPP	Ger. žiariče	Zvýšené personál náklady	Chýbajúca platba klienta	Vrátené FPP	Vrátený príspevok MPSVR SR	Iná strata	Spolu v eurách
pobytové	224 676	309 225	54 663	283 894	433 612	56 689	196 863	13 042	1 572 664
ambulantné	7 262	6 216	3 565	508	65 405	7 852	31 252	0	122 060
terénne	21 266	23 594	0	130	5 510	2 688	0	0	53 188
Spolu v eurách	253 204	339 035	58 228	284 532	504 527	67 229	228 115	13 042	1 747 912

Tu odstrihnete

Aby politici mali jasnejšiu predstavu, tak sme z prieskumu, urobili priemerku strát na jedného poskytovateľa podľa formy služby. Po zaokrúhlení to vyšlo nasledovne:

Pobytové 1 572 664 eur (priemerná strata na jedného pobytového poskytovateľa 14 430 eur). Ambulantné 122 060 eur (priemerná strata na jedného ambulantného poskytovateľa 6 424 eur). Terénne 53 188 (priemerná strata na jedného terénneho poskytovateľa je 4 091 eur)

Pripomíname, že členmi APSS v SR nie sú všetci poskytovatelia a teda tieto priemerné straty treba násobiť počtom poskytovateľov registrovaných v Centrálnom registri poskytovateľov podľa formy služby.

Hazard odškodnili, sociálne služby nie!

Vedenie APSS v SR predložilo tieto čísla ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny Milanovi Krajniakovi v liste z 15.5.2020 kde sme žiadali o odškodnenie za straty prvej vlny pandémie. Dostali sme od neho informáciu že minister financií neráta v štátnom rozpočte s odškodnením poskytovateľov sociálnych služieb. Nerozumieme tomu. Ak štát z verejných zdrojov odškodnil okrem iného veľké aj nadnárodné spoločnosti, ktoré svoje zisky vyvážajú za hranice SR, ak odškodňuje súkromných podnikateľov, ktorí podnikajú za účelom zisku, prečo by nemal odškodniť poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí na rozdiel od iných aj počas pandémie pracovali a napriek tomu majú veľké straty? Stávkovým kanceláriám vláda SR odškodnenie dala: každej od 100 – do 150 000 eur! Tie sú pre občanov SR dôležitejšie než sociálne služby? Všetci poskytovatelia sociálnych služieb navyše poskytujú svoje služby bez nároku na zisk a realizujú vlastne verejnoprospešnú činnosť. Nemajú možnosť si straty znížiť zo zisku z minulých období, či zo zisku z budúcich období. Nemôžu mať zo zákona a reálne ani nemajú zisk! Mali by byť teda prvými subjektami na zozname štátu na odškodnenie za zvýšené náklady a finančné straty.

Obrátili sme sa preto Otvoreným listom zo dňa 18.8. 2020 aj na premiéra SR Igora Matoviča. Z úradu vlády prišla odpoveď, že list postupujú ministrom Krajniakovi!!!! Ignorácia hrubého zrna a veľké rozčarovanie!!! Darmo sme premiérovi zdôrazňovali, že poskytovatelia sociálnych služieb v SR sú aj dôležitými

zamestnávateľmi. Zamestnávajú vyše 25 000 občanov SR a aj počas pandémie vyplácali svojim zamestnancom plné mzdy a odvody. Mzdy a odvody pritom tvoria 70-75% ich nákladov a teda veľkú časť príjmu vracajú späť do systému štátu. A keďže sme ako jeden z mála sektorov prepracovali aj počas pandémie, tak sme do spoločnej pokladnice napriek tejto kríze prinášali príjem. Áno, MPSVR SR sa snažilo pomôcť a niektorým poskytovateľom prispelo dotáciou na zvýšené náklady. Ale zďaleka nie všetkým a zďaleka nie dostatočne. Posledný pokus zvädza štátna tajomníčka MPSVR SR Soňa Gáborčáková, ktorá žiada pre zariadenia sociálnych služieb preplatenie tzv. „hygienického štandardu“, čo by boli aspoň nejaké konkrétne peniaze, keďže zariadenia musia nakúpiť ďalšie zvýšené dezinfekcie a OOPP na v súčasnosti prebiehajúcu II. vlnu pandémie, ktorá bude mať aj v SR zjavne horší priebeh ako tá prvá. Pritom do uzávierky tohto čísla časopisu (do 28.9.2020) nemáme žiaden termín kedy presne dostanú od vlády zamestnanci sociálnych služieb sľúbené odmeny, podľa posledných informácií z MPSVR sa pracuje „na logistike“.

korún (čo je cca 35 miliónov eur). Takto to vyzerá v krajine, pre ktorú sociálne služby znamenajú viac ako firmy prevádzkujúce hazard. Jediné, čo sme dosiahli z našich požiadaviek ohľadom financií je to, že vláda SR schválila 24.9. 2020 nariadenie, ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 70/2020 Z. z., ktorým sa ustanovujú niektoré podmienky financovania sociálnych služieb v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu. Aktualizácia nariadenia hovorí o tom, že pre poskytovanie FP na služby v zariadeniach s odkázanosťou idú nad rámec toho, čo platilo a ministerstvo bude tolerovať neobsadenosť aj tých miest, ktoré neboli zmluvne obsadené k 12. marcu 2020. Podiel zmluvne neobsadených miest k poslednému dňu príslušného štvrtroka sa bude posudzovať opakovane v príslušných štvrtrokoch počas trvania COVID-19 z celkového počtu miest, pre ktoré je tento finančný príspevok určený. Ak presiahne 15 % ale nepresiahne 25 %, v tomto prípade prijímateľ finančného príspevku bude vracať ministerstvu za neobsadené miesta v príslušnom štvrtroku len polovicu sumy, ktorú by musel inak vracať podľa zákona o so-

výške 150 eur na jedno miesto mesačne. Nijako však poskytovatelia sociálnych služieb nemajú doriešené straty za ušlé platby prijímateľov, ktorých nemohli prijať či už preto, lebo vláda v prvej vlne otáľala s testovaním nových klientov a zabezpečením testovania tých, čo sa vracajú z nemocníc (to sa napokon deje v značnej miere aj teraz, počas II. vlny), ale aj preto, lebo časť lôžok sme museli vyčleniť na karanténne izby – a máme ich takto vyčlenené aj v súčasnosti.

Zvyšovanie pandémie neovplyvníme, ale znižovanie nákladov áno

Musíme preto hľadať spôsoby finančnej udržateľnosti aj sami. Vedenie APSS v SR komunikuje so zástupcami medzinárodnej korporácie Expense Reduction Analysts - Healthcare Solution, ktorá už mnoho rokov podporuje finančnú optimalizáciu v zariadeniach sociálnych služieb v rôznych krajinách sveta. Korporácia urobila veľmi zaujímavý prieskum: „Zhodnotenie vplyvy krízy Covid – 19 na ZSS a ako udržať výšku nákladov na ich prevádzku v budúcnosti.“ Prieskum bol realizovaný vo viac ako 8000 zariadeniach v Belgicku, ČR, SR, Fínsku, Francúzsku, Nemecku,

Bez ohľadu na krajinu, všetky ZSS sa zhodli na 3 oblastiach, v ktorých majú v budúcnosti najväčšie obavy:

1. Bezpečnosť a pohoda klientov (tiež ich rodín) a zamestnancov
2. Budúca obsadenosť zariadení a lôžok (vyššia úmrtnosť a strach príbuzných umiestniť v tejto situácii odkázaných do zariadenia – zníženie lôžok pre nutnosť vytvorenie väčšieho počtu karanténnych lôžok)
3. Rastúce vstupné náklady (je nutné minimalizovať vstupné náklady a tvoriť si rezervy a cash flow)

sa teda na výsledky prieskumu v skratke, ale globálne a všimnime si odpovede ZSS na pár základných otázok z prieskumu.

1. Ktoré problémy Vás zasiahli počas I. vlny pandémie najviac? (graf 1.) Ako graf ukazuje vzrástli náklady nielen na bežné dodávky tovarov, ale najmä na dodávky tovarov spojených s ochranou (OOPP), ale aj zvýšenou administratívou. Ďalší najväčší problém bol so získaním nových klientov a finančné straty za neobsadené miesta.

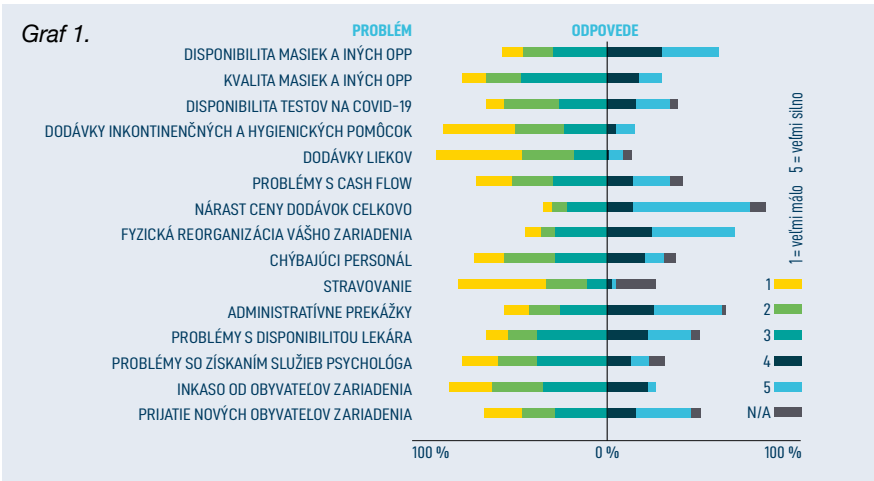
2. Aké sú vaše obavy z ďalšieho obdobia po skončení pandémie? Fínsko: zabezpečiť likviditu, Slovensko: finančné problémy, ČR: Kto bude znášať nedostatok finančných zdrojov v nasledujúcich týždňoch

v druhej vlne a spolufinancovanie strát, SR: Od verejných orgánov dostať včasné a jasné inštrukcie a finančnú pomoc, Spojené kráľovstvo: Dostali sme finančnú podporu a bolo by dobré keby pokračovala v blokových kontraktach, aby sa minimalizoval počet strát z prázdnych postelí.

4. Postrehli ste zvyšovanie cien, alebo to očakávate? Ak áno v akých komoditách? (graf 2.) Ako ukazuje graf, všetky skúmané krajiny zaznamenali logicky prudký nárast cien OOPP, masiek, dezinfekcie, ale aj bežných čistiacich prostriedkov. Zaznamenali aj zvýšené náklady na prácu vo zvýšení počtu odpracovaných hodín a alokovaní zamestnancov na dobu určitú. ZSS na Slovensku, v ČR a v Portugalsku hlásili aj enormný nárast cien potravín, čo sa v iných krajinách neobjavilo. Ale trend zvýšených cien komodít bude pretrvávať.

Podľa pani Ivety Živicovej je jednou z možností šetrenia zdrojov a optimalizácie nákladov „centrálne nakupovanie“ komodít pre ZSS. Ako ukazuje prieskum Expense Reduction Analysts - Healthcare Solution v skúmaných krajinách až 82% nákupov robia ZSS interne. Iba 7% má centrálny nákup na úrovni skupiny, 6% spolupracuje s externou skupinou nákupu a 5% má externistu, ktorý im s nákupmi pomáha. Manažmenty zariadení sociálnych služieb nemôžu v rozhodujúcej miere ovplyvniť šírenie ochorenia Covid – 19 v krajine, iba do malej miery môžu ovplyvniť to, ako budú ZSS pomáhať štátne, či samosprávne orgány, takže jediné čo ovplyvniť môžu a mali by, je optimalizácia nákladov výhodnejšími nákupmi komodít, ktoré pre poskytovanie služieb svojim klientom potrebujú, či tu pandémie je, alebo nie je. APSS je preto pripravená začať rokovanie o možnej spolupráci s touto korporáciou, aby sme našim členom vedeli pomôcť so znižovaním nákladov.

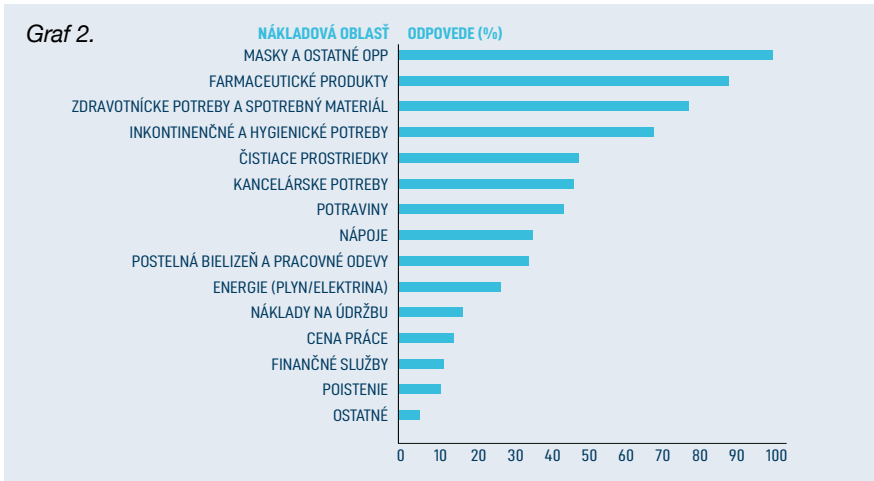
Spracovala Anna Ghannamová, predsedníčka APSS v SR

Ministerstvu vracať nemusíme, stratu platby klienta nenahradíme

Pritom v Českej republike ich dostali začiatkom septembra v augustových výplatách, kde celkovo na odmeny zamestnancov sociálnych služieb vyčlenila vláda ČR 5,2 mld. českých korún. Pritom okrem toho od septembra si mohli začať poskytovatelia sociálnych služieb žiadať o preplácanie strát a navýšených nákladov za I. vlnu pandémie. Vláda ČR na to vyčlenila 990 miliónov českých

ciálnych službách. Ak však tento podiel nepresiahne 15 %, tak prijímateľ finančného príspevku nebude vracať ministerstvu za neobsadené miesta v príslušnom štvrtroku žiadnu sumu. Aktualizácia nariadenia upravuje aj výšky finančného príspevku na spolufinancovanie poskytovania sociálnej služby v nocľahárni. A to v celom čase trvania mimoriadnej situácie až do konca kalendárneho mesiaca bezprostredne nasledujúceho po jej ukončení na rozpočtový rok tak, aby jej zodpovedala jej

Luxembursku, Holandsku, Nórkku, Poľsku, Portugalsku, Španielsku, Taliansku a Veľkej Británii. Našej asociácii výsledky prieskumu poskytla zástupkyňa korporácie pre SR Iveta Živicová. Podľa prieskumu v tom slovenskí poskytovatelia nie sú sami. Všetkým bez rozdielu krajiny a formy zriaďovateľa vznikli počas I. vlny pandémie dodatočné náklady a tie sa žiaľ, budú, stále zvyšovať. Zariadenia budú musieť hľadať zdroje na zabezpečenie bezpečnej prevádzky a na udržania kvality služieb. Pozrime

a mesiacoch?, Portugalsko: finančná udržateľnosť zariadení.

3. Očakávate podporu od verejných orgánov? Belgicko: „finančnú podporu vo všeobecnosti, školenia zamestnancov, zvýšenie ich plátov a prehodnotenie financovania sociálnych služieb“, Holandsko: finančné kompenzácie za straty, ktoré vznikli ako následok corony, ČR: kompenzáciu nákladov vynaložených na ochranu pred Covid – 19, zvýšenie bezpečnosti na ochranu

DOBRÉ ZOMIERANIE

Paliatívna medicína je prevenciou a úľavou od utrpenia ktoréhokoľvek druhu – fyzického, psychického, sociálneho alebo spirituálneho, ktorému sú vystavení dospelí aj deti žijúce so život limitujúcimi zdravotnými problémami. Podporuje dôstojnosť chorého, kvalitu života a aktívne prispôbovanie progredujúcemu ochoreniu na základe najlepších dostupných dôkazov. Ide o ochorenia malígne, ale aj o terminálne štádiá nervových ochorení a zlyhávania životne dôležitých orgánov a iné terminálne stavy. Štúdie ukazujú, že 69-82% umierajúcich potrebuje paliatívnu starostlivosť. **Cieľom paliatívnej starostlivosti** je dosiahnuť čo najlepšiu kvalitu zostávajúceho života zmierňovaním bolesti a iného telesného a duševného utrpenia. Ide o komplexný prístup, ktorého prirodzenou súčasťou je záujem paliatívneho tímu nielen o somatické a psychické ťažkosti pacienta, ale aj sociálny a duchovný aspekt v situácii zomierania. Rovnako dôležitá je starostlivosť o rodinu a blízkych pacienta. Pokiaľ je prognóza nevyhľaditeľného ochorenia ohraničená časovým odhadom pol roka zostávajúceho života, terminálny pacient profituje z hospicovej starostlivosti, či už formou ústavnou (kamenné hos-

Do starostlivosti mobilného hospicu je možné indikovať pacienta s nevyhľaditeľným ochorením a zomierajúceho pacienta vtedy, ak má vhodné rodinné zázemie a zdravotný stav pacienta je napriek terminálnej prognóze stabilizovaný. Kľúčová je ale spolupráca s rodinou alebo s iným opatrovateľom. Mobilný hospic poskytuje zdravotnú starostlivosť formou návštevných služieb lekára a sestry

Na Slovensku zatiaľ nie je dostatočná sieť ústavných a mobilných hospicov a to minimum fungujúcich majú problém zabezpečiť komplexnú paliatívnu a hospicovú starostlivosť pre nedostatočné financovanie svojej činnosti a plošný nedostatok personálu v zdravotníctve. Ďalšou naliehavou problematikou je výšenie zposkytovania hospicovej podpory a paliatívnej starostlivosti pre zomierajúcich v sociálnych zariadeniach. Aj tu je oproti napríklad Českej republike veľká rezerva.

v domácom prostredí. Cieľom je dosiahnuť, aby pacient netrpel neznesiteľnou bolesťou a inými symptómami, aby bola zachovaná jeho dôstojnosť a aby nezmieral sám. Niektoré mobilné hospice popri zdravotnej starostlivosti poskytujú aj sociálne služby, napr. požičiavanie zdravotných pomôcok (elektrické polohovateľné lôžko, kyslíkový koncentrátor, invalidný vozík atď.). Tieto pomôcky sú v domácom prostredí potrebné na zlepšenie kvality života imobilných a ťažko mobilných pacientov. Rodinní príslušníci svojmu chorému príbuznému často zabezpečujú 24 – hodinovú opatrovateľskú starostlivosť. Sociálny pracovník mobilného hospicu im poskytne sociálne poradenstvo v ich nepriaznivej životnej situácii, často aj s ekonomickým dosahom. Na žiadosť pacienta môže tím mobilného hospicu kontaktovať duchovného a zabezpečiť duchovné potreby podľa jeho preferencií. **Takmer 80% Slovákov by chcelo zomrieť doma a väčšina z nich by chcela zomierať v blízkosti svojich najbližších, skonáť bezbolestne, dôstojne a s úctou.** Vyplyva to z prieskumu agentúry STEM/MARK. Realita je však zatiaľ iná. Na Slovensku ročne zomrie 50 až 52-tisíc ľudí a väčšina skoná v nemocnici, alebo v sociálnom zariadení.

*MUDr. Jana Hoozová,
MUDr. Emília Vlčková*

PREČO JE POTREBNÉ ROZVÍJAŤ HOSPICOVÚ STAROSTLIVOSŤ NA SLOVENSKU?

pice) alebo poskytovanou paliatívnym tímom mobilného hospicu. V období hospicovej starostlivosti je prioritou kvalita zostávajúceho života, nie sú indikované zafažujúce vyšetrenia a iné márne a neúčelné diagnostické a liečebné výkony. V liečbe dominuje tlmenie bolesti a iných symptómov (napr. dýchavica, úzkosť, pocit na vracanie, psychický nepokoj), primeraná hydratácia a výživa, prevencia

PODĽA DEFINÍCIE WHO (2016) JE PALIATÍVNA MEDICÍNA PRÍSTUP, KTORÝ ZLEPŠUJE KVALITU ŽIVOTA PACIENTOV (DOSPELÝCH A DETÍ) A ICH RODÍN, KTORÍ SÚ VYSTAVENÍ TRÁPENIU SPÔSOBENÉHO ŽIVOT - OHROZUJÚCIM OCHORENÍM. VČASNÁ DIAGNOSTIKA, SPRÁVNE ZHODNOTENIE A LIEČBA BOLESTI A INÝCH ŤAŽKOSTÍ VEDIE KU ZMIERNENIU UTRPENIA.

a liečba kožných patológií (exulcerované tumory, dekubity) a komplexná ošetrovateľská starostlivosť v detailoch (na ilustráciu napr. starostlivosť o sliznice ústnej dutiny u pacientov s poruchami vedomia). Ide o symptómy a ťažkosti, ktoré vyžadujú špecializovanú lekársku a ošetrovateľskú paliatívnu intervenciu s ohľadom na prania pacienta a s pozornosťou venovanou aj jeho blízkym. Špecifikom hospicovej starostlivosti je aj poskytnutie opory pre príbuzných v čase trúčlenia po smrti pacienta, ktorý bol v starostlivosti kamenného, alebo mobilného hospicu.

Do **kamenného hospicu** zväčša prichádza pacient po komplexnej diagnostike a po ukončení (alebo nezačatí) príčinnej liečby. Terminálny pacient trpí vážnymi komplexnými

zdravotnými ťažkosťami, ktoré by z akéhokoľvek dôvodu nebolo možné zvládnuť v domácom prostredí a v ambulantnom režime a vzhľadom na prognózu nie je hospitalizácia na tzv. akútnom oddelení účelná. Ústavný hospic poskytuje pohodlie pacientovi vďaka otvorenej a citlivej komunikácii, zachovávaní jeho dôstojnosti, napĺňaniu jeho potrieb v spirituálnej oblasti (pokiaľ si to želá), odbornou kontrolou symptómov, zdravotných a funkčných komplikácií. V situácii nezvratného zhoršenia zdravotného a funkčného stavu uchráni zomierajúceho pacienta od zbytočného prevozu do nemocničného zariadenia takzvaného akútneho typu a umožní mu pokojnú a dôstojnú smrť bez obťažujúcich symptómov. Umožní mu „dobré zomieranie“.

Nová predsedníčka KOS Dana Grafiková (zprava) a nová podpredsedníčka KOS Katarína Mjartanová (zlava) spolu so zástupcom spoločnosti HARTMANN, ktorá ako partner finančne podporila KOS a jej valné zhromaždenie.

KOS S NOVÝM VEDENÍM A AMBÍCIAMI

KOMORA OPATROVATELIEK SLOVENSKA MÁ NOVÉ VEDENIE. ZA PREDSEDNÍČKU BOLA ZVOLENÁ DANA GRAFIKOVÁ A NA PODPREDSEDNÍČKU STOLIČKU SI ZASADNE KATARÍNA MJARTANOVÁ. TO SÚ ZÁKLADNÉ FAKTY Z VALNÉHO ZHROMAŽDENIA ČLENOV KOMORY ZO DŇA 11.9.2020. PRÁVE TIETO DÁMY SA MAJÚ POSTARAŤ O TO, ABY POVOLANIE OPATROVATELOV ZÍSKALO NA PRESTÍŽI A TO NIELEN Z HĽADISKA SPOLOČENSKÉHO POSTAVENIA ALE AJ PEŇAŽNEJ ODMENY.

„Realita hovorí jasne. Tí, ktorí odvážajú naše smeti zarábajú viac ako tí, ktorí sa starajú o našich rodičov v zariadeniach sociálnych služieb.“ Valné zhromaždenie zároveň odhlasovalo a jasne deklarovalo ambíciu stať sa stavovskou organizáciou zo zákona a žiadať na začiatok svojej činnosti finančnú podporu štátu, ktorú dostali v minulosti aj iné stavovské organizácie, naposledy Komora sociálnych pracovníkov.

„Sociálne služby a najmä dlhodobá starostlivosť, ktorej nároky budú stále len rásť, potrebuje nielen sociálnych pracovníkov, ale aj opatrovateľky a sanitárov. Preto máme právo žiadať od štátu rovnocennú podporu,“ uviedla nová predsedníčka Dana Grafiková. Opatrovateľky predstavili aj prioritné požiadavky na novú vládu SR a na poslancov NR SR. Na Valnom zhromaždení ich zhrnuli do Otvoreného listu, ktorý zaslali na Úrad vlády a každému poslancovi NR SR.

Predsedníctvo KOS v pozícii garantov a poradcov okrem zakladateľky KOS Anny Ghannamovej posilnili ďalšie osobnosti známe v sociálnej oblasti: Milada Dobrotková, Jaroslav Servátka, Jaroslav Weisenpacher a Tibor Loran.

OTVORENÝ LIST KOMORY OPATROVATELIEK VLÁDE SR A POSLANCOM NR SR

PRÁCA OPATROVATELIEK A SANITÁROV PATRÍ V SR MEDZI POVOLANIA S NAJNIŽŠÍM PLATOVÝM AJ SPOLOČENSKÝM OHODNOTENÍM. ŠOFÉR SMETIARSKÉHO AUTA ZAROBÍ TAKMER O POLOVICU VIAC AKO OPATROVATEĽKA, ČI SANITÁR (ŠOFÉR PRIEMER 1030 MESAČNE A OPATROVATEĽKA PRIEMER 591 MESAČNE).

TEN, KTO VOZÍ VAŠE SMETI JE OHODNOTENÝ LEPŠIE AKO TEN, ČO SA STARÁ DENNE O VAŠICH RODIČOV

Slovensko v tomto nenasledovalo príklad iných krajín EÚ, ktoré to zmenili a postupne zvyšovali mzdy opatrovateľiek vzhľadom na zmenu demografie a každý rok rastúcu potrebu opatrovateľiek a sanitárov. Krajínám západnej Európy sa tak podarilo z tej východnej vytiahnuť desiatky tisíc žien a mužov, ktoré tieto povolania robili na Slovensku s láskou a profesionálne. Ako? Ponúkli im dvoj až trojnásobné platy!

Na Slovensku však ani jedna z vlád nikdy zásadne neriešila finančné podhodnotenie týchto profesií napriek tomu, že kvalifikačné predpoklady sú zákonom stanovené. Nedostatok týchto pracovníkov sa zvyšuje každým rokom, pretože nezáujem mladých o štúdium alebo prácu v tejto profesii je absolútny. Niet sa čomu čudovať. Kto by mal záujem pracovať na pozícii, kde je enormná psychická a fyzická záťaž, ale mzda za ňu nedokáže pokryť ani základné životné potreby?

Staršia generácia opatrovateľiek, sanitárov pomaly odchádza do dôchodku, ale nemá ich kto nahradiť. Zaujímalo to predchádzajúce vlády? Zaujímalo to túto vládu? Podľa priorit Programového vyhlásenia vlády to tak nevyzerá. Nás, opatrovateľky a sanitárov to však zaujíma a preto Vám píšeme. Zobuďte sa a začnite konečne riešiť nízke ohodnotenie týchto profesií a chyby v systéme dlhodobej starostlivosti. Lebo budete to Vy, ktorým sa to o 30 rokov, keď bude na Slovensku o 64% ľudí nad 80 rokov viac, ale opatrovateľiek menej ako teraz, vypomstí. Po vzniku Komory opatrovateľiek Slovenska, koncom minulého roka, sme politickým stranám a vtedajšej vláde posielali základné požiadavky, ktoré je nevyhnutné splniť, aby sme zastavili kvantitatívny úpadok opatrovateľiek a sanitárov v SR. Lebo je smiešne ak legislatíva žiada stále vyššiu kvalitu od tohto povolania, ale dlhodobé

podfinancovanie sociálnych služieb a ignorácia vlád nezabezpečili ani zákonom predpísanú kvantitu. Prípomíname základ na zmenu:

1. Zvýšenie miezd opatrovateľiek a sanitárov o 300 eur, pričom tieto zdroje poskytne ich zamestnávateľom štát.
2. Novelu zákonníka práce tak, aby sa umožnilo opatrovateľkám a sanitárom pracovať v turnusovom režime.
3. Prednostný nájom pre pracovníkov v pomáhajúcich profesiách v samosprávnych nájomných bytoch, pre tých, čo migrujú za prácou z regiónov SR.
4. Zvyšovanie vzdelania opatrovateľiek, aby vzhľadom na stále sa zvyšujúce nároky a štandardy kvality poskytovaných služieb v SR, boli lepšie pripravené na prax, mali možnosť profesionálneho rastu a vyšší spoločenský status. Je potrebné rozšíriť základný 220 hodinový kurz o povinné dovzdelávanie, ktorého súčasťou je prvá pomoc raz za 2 roky (najneskôr do 5 rokov od posledného kurzu).
5. Zdravotné bonusy vo forme preventívnych rekondičných a kúpeľných pobytov pre opatrovateľky a sanitárov hradené zdravotnou poisťovňou.
6. Zabezpečiť z dotácie MPSVR SR do každého zariadenia sociálnych služieb bez rozdielu zriaďovateľa aspoň jednu zdravotnú pomôcku uľahčujúcu manipuláciu s odkázanými a urýchliť a zefektívniť pridelovanie takýchto zdravotných pomôcok aj na občana s odkázanosťou v domácej opatere.
7. Do nového zákona o sociálnych službách zakomponovať aj Chartu práv zamestnanca v sociálnych službách.
8. Viazat' pripravovaný príspevok v odkázanosti na konkrétneho občana formou poukazu, ktorý si uplatní u registrovaného poskytovateľa sociálnych služieb, alebo u opatrovníka v domácnosti. Forma poukazu zamedzí zneužit-

iu financií a pomôže odstrániť šedú prácu opatrovania v SR.

Žiadame Vás, zástupcov politických strán, ktoré dostali dôveru občanov aj preto, lebo časť týchto požiadaviek komunikovali pred voľbami, aby ste tieto požiadavky začali realizovať. Nielen preto, že ste to ako politici sľúbili. Ale aj preto, aby mal kto teraz, ale aj o rok či o 20 rokov opatrovať odkázaných občanov Slovenska. Otázky zabezpečenia dostatku finančných a ľudských zdrojov do sociálnych služieb a najmä do dlhodobej starostlivosti musia byť jednou z priorit tejto vlády. Ak to tak nebude, bude zodpovedaná za zrútenie sa systému, ktorý vážnym spôsobom naštrbil Zákon 448/2008 o sociálnych službách. Dnes je ešte čas proces napraviť. Ale systémovo a s reálnym, do tejto oblasti radikálne zvýšeným rozpočtom, ktorý jediný môže zastabilizovať aj personál v sociálnych službách.

My, opatrovateľky, opatrovatelia, sanitárky a sanitári nemôžeme viac čakať. Žiadame vládu SR o splnenie predovšetkým našej mzdovej požiadavky, ktorá je základnou prioritou. Trváme na tom, že tieto financie má vyčleniť štát ako systémovú pomoc, či už v príspevku z MPSVR SR poskytovateľom, ktorý sa dá použiť len na mzdy, alebo ako súčasť „nového príspevku v odkázanosti“, ktorý dá priamo cez poukaz odkázanému občanovi.

Ak máme v krajine ťažkú prácu, ktorá je potrebná, ale nikto ju pomaly nechce robiť, niet inej cesty, len ju slušne zaplatiť.

Valné zhromaždenia Komory opatrovateľiek Slovenska
Bratislava 11. 9. 2020

KOMORA
OPATROVATELIEK
SLOVENSKA

Inkontinencia

HARTMANN

O krok ďalej
pre zdravie

NOVINKA

Absorpčné podložky MoliNea sa menia na

MoliCare® Bed Mat

Oblúbené jednorazové podložky teraz v novom obale

Šetrné k pokožke

Dermatologicky testované,
šetrné k pokožke

Extra ochrana

Absorbuje tekutinu
a chráni povrch

HYGIENICKÁ
STAROSTLIVOSŤ

Jednorazové použitie,
bezpečná ochrana

Ďalšie informácie získate na bezplatnej linke **0800 100 150**,
na www.hartmann.sk alebo u svojho obchodného zástupcu HARTMANN-RICO.

SPOLU PRE SLOVENSKO

Do boja proti Covidu-19 a jeho následkom prispeli aj Televízia Markíza a Slovenská sporiteľňa. Pripravili pre nás všetkých benefičný večer a zbierku, ktorej výťažok rozdelili medzi tých čo to najviac potrebujú. Celkový balík získaný z programu sa vyšplhal až na 126-tisíc eur. Diváci svojimi sms prispeli 41-tisíc. Každá z nadácií prispela do balíčka 40-tisíc euro a 5000 priamo vybojovali známe osobnosti v jednotlivých súťažiach.

„Sme veľmi vďační, že sa na nás Slovenská sporiteľňa a jej nadácia obrátili s myšlienkou na tento výnimočný benefičný event, a ako lídri na televíznom a bankovom trhu sme mohli vo výsledku krásnou sumou podporiť dôležité projekty na pomoc ľuďom zasiahnutým Corona-krízou. Naša úprimná vďaka patrí všetkým ľuďom s dobrým srdcom,

PANDÉMIA COVID-19 SA NEPOZERÁ NA VEK, POHLAVIE, FARBU POKOŽKY ČI SOCIÁLNY STATUS ČLOVEKA. OHROZILA PO SVETE VŠETKÝCH ROVNAKO. POMÁHAŤ SI A SPÁJAŤ SA V BOJI PROTI NEJ JE VEĽMI POZITÍVNYM ODKAZOM AJ PRE ĎALŠIE GENERÁCIE.

ktorí prispeli svojimi finančnými darmi,” povedala Marianna Trnavská, predsedníčka správnej rady Nadácie Markíza. „V Nadácii Slovenskej sporiteľne máme nesmiernu radosť, že sa podarilo vyzbierať takú peknú sumu, vďaka ktorej je zabezpečené aj ďalšie fungovanie Krízovej linky pomoci. Považujeme ju v tomto období za nenahradiiteľnú pomoc všetkým, ktorých negatívne zasiahla súčasná situácia,” povedala Barbara Henterová, správkyn

ňa Nadácie Slovenskej sporiteľne. Celým večerom divákov naživo spravádzal moderátorský a zároveň aj manželský pár Adela Vinczeová a Viktor Vincze. V štúdiu sa vystriedali mnohé známe osobnosti, odborníci a súčasťou programu boli aj zábavné hry, ale tiež príbehy plné silných emócií. Diváci si v rámci programu mohli vychutnať aj exkluzívne vystúpenie legendy slovenskej hudobnej scény, speváka Richarda Müllera, ktorý v televíznej premiére

SPOLU PRE KRÍZOVÚ INTERVENCIU

predstavil svoj nový singel s názvom Anomália. Unikátnosť tohto večera podčiarkli tiež hudobné vystúpenia v naozaj netradičných spojeniach, aké ešte diváci nemali nikdy možnosť vidieť. Hudobný multitalent Marián Čekovský sa predstavil spolu s čerstvou víťazkou SuperStar Barborou Piešovou, speváčka Nela Pocisková vystúpila v sprievode úspešného husľového virtuóza Filipa Jančíka, líder skupiny Desmod Mário „Kuly” Kollár si zaspieval s dnes už bývalou SuperStar Terezou Maškovou, jej predchodkyňa Emma Drobná spojila svoje sily s jazzovou legendou Petrom Lipom, Katka Knechtová vystúpila s Jankom Kuricom zo skupiny Vidiek a svoje spevácke umenie predviedli aj herci Peter Brajerčík a Juraj Loj.

Z celkových 126-tisíc pripadol veľmi slušný balík na rozdelenie aj pre Asociáciu poskytovateľov sociálnych služieb. Presne 66-tisíc eur, ktoré predsedníctvo asociácie prerozdelilo poskytovateľom krízovej intervencie. „Počas prvej vlny pandémie sa ukázalo aké dôležité sú pre ľudí v núdzi zariadenia sociálnych služieb. Útulky a krízová intervencia sociálnych služieb tou pomocnou rukou, ktorá ich držala nad vodou. Preto sme sa rozhodli posilniť tieto pomocné ruky a aj ženy samotné. Z členov asociácie sme vybrali overených dlhoročných poskytovateľov, ktorí pomáhajú ženám a matkám v núdzi a každému kto na túto pomoc prispel a najmä Televízii Markíza zo srdca ďakujeme.“ Zdôraznila predsedníčka APSS

v SR Anna Ghannamová. Peniaze budú použité na rôzne účely: na vytvorenie pracovných miest pre ohrozené matky, rekonštrukcie pracovní v dvoch útulkoch na Myjave a v Solčianoch pri Topolčanoch, na kúpu vybavenia terapeutickú miestnosť pre zneužívané ženy, na zabezpečenie školiacich priestorov na zvýšenie ich vzdelania, na kúpu auta, ktoré rozváža potravinovú pomoc chudobným na východe Slovenska, ale aj na zabezpečenie novej strechy na útulku pre 50 klientov v Handlovej. Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb je garantom, že všetky peniaze sa dostanú do správnych rúk a pomôžu adresne ženám a matkám s deťmi, ktorých život ťažko skúša.

Juraj Mikloš

CHCETE DOBRÝ TÍM?

PREPOJTE HO AJ MIMO PRÁCE!

Je teambuilding účinná metóda, ktorá vie situáciu zlepšiť?

„Mňa ani tak nezaujíma plat, viem vyžiť aj z mála peňazí. Pre mňa je podstatná zmyslupnosť práce, ale aj to, aby som mala dostatok voľna. Chcem mať život v rovnováhe, nemienim sa naháňať za mamonom,“ vraví Katarína, ktorá pracuje v neziskovej organizácii. Patrí k mileniálom, z ktorých veľká časť rozmýšľa podobne. Aj preto sa dnes firmy, ktoré si chcú udržať zamestnancov, viac sústreďujú na to, ako im zabezpečiť dobré pracovné podmienky. K tomu im môže pomôcť efektívny teambuilding.

Boom

V ostatných rokoch zaznamenávajú teambuildingy riadny boom a veľmi dobre sa darí rôznym koučom, ktorí ich vedú zorganizovať. Náš rešerš na internete ukázal, že ceny za tieto služ-

by môžu byť rôzne – od pár stoviek, až po niekoľko tisíc eur. Závisí to od toho, kde, koľko dní a s akým aktivitami firma počíta.

„Teambuildingy robievame pre neziskové organizácie, nadnárodné korporácie, ale aj menšie slovenské firmy a v prípravách vlastne ani nie je veľký rozdiel. My sa snažíme „ušiť“ službu každej organizácii na mieru a tak, aby sme naplnili zámer. Nie je nič zlé na tom, ak šéf pozve svojich zamestnancov na večeru v dobrej reštaurácii. No na skutočné budovanie tímu, na čo by teambuilding mal byť zameraný, je potrebné viac,“ vraví Petra Fusková zo spoločnosti Maxilogy.

Exkluzívne?

Ako zdôrazňuje dlhoročná tímová koučka, aj posedenia pri pive, či dobrej večeri majú zmysel pri utužovaní tímu, ale tiež najmä vtedy, ak

Fotografie z teambuildingu CSS Náruč Senior & Junior

dopĺňajú celkový prístup podporujúci tímovosť.

„Ideálne je, ak sa zameriavajú na prepájanie zamestnancov aj mimo ich pracovných aktivít. Ale nemusí to byť len o osobnom živote a postojoch. Môžu sa rozprávať aj o tom, čo jednotlivci vidí ako motiváciu, čo mu prekáža, čo chýba. Ak firma pomôže ľuďom rozprúdiť konverzáciu aj o iných

ČO VÁS DRŽÍ VO VAŠEJ AKTUÁLNEJ PRÁCI? DOBRÝ PLAT, VÝHODY, ČI DOVOLENKA NAVYŠE? KAŽDÝ MÁ SVOJE DÔVODY, NO ISTÉ VIETE, ŽE AK STE V PRÁCI NESPOKOJNÝ, NIE STE ŠĎASTNÝ. PRITOM OBČAS STAČÍ MÁLO. ČO SA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB TÝKA, NAJVÄČŠIU ZÁŤAŽ V PRÁCI POCITUJÚ TÍMY V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB. PRÁCA OPATROVATELIEK JE VEĽMI NÁROČNÁ FYZICKY AJ PSYCHICKY A NAVYŠE PATRÍ K NAJMEANEJ PLATENÝM V CELEJ KRAJINE. AJ PRETO NAJMA NA ZÁPADNOM SLOVENSKU, KDE JE VIAC PRACOVNÝCH PRÍLEŽITOSTÍ, JE FLUKTUÁCIA V TÍME VEĽMI VEĽKÁ. A S TÍMOM, KTORÉHO ČLENOVIA SA STÁLE MENIA SA Z HLADISKA JEHO ZOCEĽOVANIA NEDOSTANETE VEĽMI ĎALEKO.

ako pracovných nástrojoch, to je podľa mňa efektívny teambuilding,“ vysvetľuje Petra Fusková s tým, že teambuildingy by nemali byť výlučne exkluzívnou záležitosťou, ale firmy by ich mali robiť vlastne priebežne.

Lepší tím

Petra Fusková s kolegami sa zameriavajú na teambuildingy, ktoré sa snažia nachádzať v jednotlivcoch to najlepšie, ich silné stránky. „Ak chce firma dobre fungovať, potrebuje tímy, tímových hráčov, nie jednotlivcov, kde si každý pracuje sám pre seba. Len keď vedú navzájom spolupracovať, vtedy môžu dodávať kvalitný výsledok. Preto by firma mala chcieť spájať ľudí.“ Skúsená koučka je presvedčená, že takto investované financie sa firme určite vrátia. „Firma to pocíti tak, že ľudia sú si bližší, otvorene komunikujú, rozumejú si. Toto všetko vedie k tomu, že chodia do práce s radosťou, sú ochotnejší robiť aj čosi navyše a chcú seba i firmu posúvať ďalej.“

Hravou formou

Na teambuilding sa treba riadne pripraviť. Petra Fusková vždy najskôr absolvuje rozhovor so šéfom alebo majiteľom firmy, aby zistila, čo treba riešiť a kam by chcel firmu posunúť. Potom nasledujú rozhovory s jednotlivými členmi tímu. Každý dostane príležitosť povedať, čo mu vyhovuje a čo menej a povedať svoju predstavu o tom, ako by to mohlo fungovať. Potom nasledujú spoločné aktivity. „Ideálne je, ak sa to robí hravou formou. Používame kombináciu rôznych techník a nástrojov v podobe symbolov, obrázkov, strategických či psychologických hier. Takto sa každý člen tímu úžasne prejaví. Dôležité je tiež v teambuildingu pracovať s reálnou témou, tá musí súvisieť s ich prácou, týkať sa

ich. Dobré je to vtedy, ak nám na konci ľudia, ktorí povedzme aj 20 rokov spolu robia, povedia, že sa o sebe dozvedeli niečo nové, čo im pomôže v tímovej spolupráci,“ dodáva Petra Fusková.

Výsledky sa koučka snaží dosiahnuť rôznymi psychologickými a fyzickými hrami.

„Jedna z hier sa volá Zoom in. Klienti dostanú obraz na rôznych zazoomovaných úsekoch a spoločnými silami majú vyskladať chronológiu. Vtedy pekne vidíme, ako tím funguje medzi sebou, kto je vodca a kto submisívnejší,“ vysvetľuje Petra Fusková. Ďalšia hra sa volá Love, envy, crazy. To stoja kolegovia v kruhu a hovoria, čo sa im na ostatných páči, čo na nich obdivujú, ale i to, čím si myslia, že môžu druhých vytáčať. Toto má tiež slúžiť k vzájomnému spoznávaniu.

Teambuildingy je najlepšie organizovať mimo bežného pracovného prostredia. Efektívny teambuilding môže mať veľký význam, ako potvrdzuje Katarína z malej slovenskej neziskovky. „Mňa vlastne presvedčil, že mám vo firme zostať. Zvažovala som, že zmením zamestnanie, mala som pocit, že sa už nikam neposúvam a ani sa mi na ten teambuilding nechcelo ísť. Po ňom som však dostala inú, zaujímavejšiu pozíciu a už nemám zajačie úmysly,“ uzatvára s úsmevom Katarína.

Eva Sládková

Podľa Zákona o sociálnych službách a podľa platných štandardov kvality sociálnych služieb má poskytovateľ sociálnych služieb zabezpečovať pre svojich zamestnancov supervízie s vyššou úrovňou supervízora. Ten však podstatu rozhovorov so zamestnancami podľa pravidiel nemôže zdieľať so zamestnávateľom, ktorý sa teda vôbec nemusí dozvedieť čo zamestnancov trápi, čo by im uľahčilo prácu a zabezpečilo ich trvalú udržateľnosť v tíme. Preto je príjemná forma sceľovania tímu aj mimo práce formou teambuildingu určite jedna z možností, ktorá neuškodí, ale naopak môže tímu výrazne pomôcť.

MÔŽU AUDIO-
VIZUÁLNE SYSTÉMY
POMÔC POSKYTOVA-
TEĽOVI V RIADENÍ
PREVÁDZKY?

A keď štatistiky Fóra starších z roku 2018 hovoria, že násilia zažívajú seniori najviac v domácom prostredí, potom v nemocniciach a až na tretej priečke v zariadeniach sociálnych služieb, neprimerané správanie sa personálu k prijímateľom sociálnych služieb je podľa štandardov kvality sociálnych služieb neprípustné. Ak sa tieto priestupky medializujú, vrhajú zlé svetlo na všetkých poskytovateľov sociálnych služieb. Stačí jeden zlý prípad a všetci poskytovatelia sociálnych služieb padnú v tom momente do kategórie tyranov, čo nie je ani správne a ani spravodlivé.

Ako sa teda voči obom druhom násilia, či neprimeraného správania sa brániť? Čo môže poskytovateľ urobiť pre objektivizovanie pohľadu na udalosti tohto druhu?

Iste, pre elimináciu nevhodného správania sa voči prijímateľom je prvoradý výber zamestnancov. Takých, čo pomáhajúce profesie robia nielen profesionálne správne, ale aj s láskou a ochotou. Všetci čo však v sociálnych službách pracujú nejaký ten piatok vedia, že už vyše 10 rokov nerobíme na Slovensku výber, ale nábor zamestnancov. Podfinancované sociálne služby Slovenska nevedia preplatiť rakúske, či nemecké platy a to málo ľudí čo zostali

v sociálnych službách pracovať sú vyčerpaní a neraz aj frustrovaní. Eliminovať násilie zo strany klientov na personále je však ešte ťažšie. Väčšinou súvisí s diagnózami prijímateľov a keď poctivý poskytovateľ nemieni umelo farmatikami utlmiť prijímateľov, v mnohých prípadoch sa prejavom agresivity zo strany klientov – prijímateľov nedá úplne predchádzať. Zákon však nepustí a napriek týmto sťaženým podmienkam je poskytovateľ povinný dodržiavať práva prijímateľov, ale aj práva zamestnancov. Treba preto uvažovať minimálne o dôkazných opatreniach, ktoré vedú zabezpečiť napríklad moderné technológie.

Základom je vidieť a počuť a vedieť sa vrátiť v čase k udalosti, ktorá vyvolala problém. Kameraný a audio systém je preto nielen správnym ale aj právnym riešením. V sociálnych službách teda neposlúži len na zabezpečenie ochrany budovy, či majetku, ale môže efektívne slúžiť aj na ochranu predovšetkým klientov, ale aj zamestnancov.

Manažéri zariadení nie sú kriminalisti a nemôžu sa hrať na detektívov. Samotné preukazovanie je veľmi komplikované, lebo každá strana má

svoj pohľad a pravdu. A bez dôkazu skončí riešenie v konštatovaní, že ide o tvrdenie, proti tvrdeniu. V prípade súdnych sporov sa nedá predvídať, či by sa sudca nepriklonil automaticky k slabšej strane sporu – teda na stranu na pomoc odkázaného prijímateľa a zamestnanec – personál by automaticky ťahal za kratší koniec. Iný sudca by to mohol zas automaticky posudzovať úplne opačne. Audiovizuálny záznam môže už pri samotnom vyšetrovaní incidentu ukázať skutočnú pravdu. Ale najmä, jeho existencia v zariadení sociálnych služieb môže slúžiť aj preventívne. Autocenzúra chovania sa býva neraz veľkou hybnou silou v zmene postojov a to aj takých, ktoré sa na Slovensku v zariadeniach dlhé roky betónovali. A že monitorovanie priestoru autocenzúru časom vyvoláva, je viac než isté. Miroslav Pěčka, majiteľ spoločnosti AMS Com, ktorá sa roky zaoberá zabezpečovaním priestorov audiovizuálnou technológiou to dosvedčuje:

„Pre mnohé komerčné spoločnosti je montovanie audiovizuálnej technológie aj do interiérov pracovísk už pomerne bežné a málokto zo zamestnancov sa nad tým pozastavuje. Berú to už ako samozrejmú. Navyše v moderných spoločnostiach, ktoré svojim zamestnancom dávajú množstvo benefitov a vytvárajú im príjemné tímové prostredie som sa stretol aj s veľmi otvoreným postojom od samotných zamestnancov: Ak svoju prácu robím dobre a ku kolegom sa chovám dobre, nemám čo skrývať... Iste, dôležité je, aby každý zamestnanec vnímal, že takýto systém môže slúžiť aj na jeho vlastnú ochranu.“ Avšak každý, kto sa rozhodne použiť v praxi audio systém, musí zvážiť následky takéhoto monitorovania z hľadiska ochrany súkromia jednotlivcov a dodržania všetkých noriem GDPR. „Ak ide o kamery, ktoré majú chrániť objekt, treba ich inštalovať, tak aby svojim zorným polom nezasahovali do súkromia susedných objektov.

V opačnom prípade prevádzkovateľ, resp. majiteľ kamerového systému riskuje to, že si sused môže uplatniť právo na ochranu súkromia prostredníctvom sťažnosti na Úrad na ochranu osobných údajov, ako jedno zo svojich práv“, zdôrazňuje Andrea Plačko, odborníčka na poradenstvo v oblasti GDPR. **A čo zamestnanci?** Právo zamestnanca na súkromie a na ochranu osobných údajov je formulované v súvislosti s Listinou základných práv a slobôd, s legislatívou Európskeho súdu pre ľudské práva ako aj so Zákonom o ochrane osobných údajov. „Zamestnanec má právo na súkromie aj v zamestnaní a preto ak sú video systémy inštalované v interiéroch, nemôžu byť inštalované napríklad v šatni, toalete, a pod. kde dotknutá osoba očakáva súkromie. Zásahy do súkromia zamestnanca

sú možné len vtedy, ak sú oprávnené a odôvodnené prevádzkovateľom. Ak spĺňajú právny základ.“, upresňuje Andrea Plačko. Ako tvrdí, tento vzťah musí mať určitú rozumnú mieru a rovnováhu. Zamestnanec nemôže očakávať rovnaké zachovanie súkromia na pracovisku ako doma a zamestnávateľ by mal postupovať tak, aby nenarušoval určitú hranicu súkromia pracovníka. Malo by byť v súlade rešpektovanie práva na súkromie pracovníka a zároveň vyžadovanie povinností zo strany zamestnávateľa, ktorý je vedený snahou a právom požadovať výkon práce tak, aby zamedzil určitým rizikám (napr. porušovaniu ľudských práv prijímateľov, trestnej činnosti, bezpečnosti, prípadným škodám na majetku).

V prípade sociálnych služieb, kde je poskytovateľ povinný dodržiavať ľudské práva prijímateľov ako „chránených osôb“ je monitorovanie správania sa personálu voči prijímateľom teda oprávnené a aj odôvodnené. Podstatou ale je, aby zamestnanci boli o takomto monitorovaní informovaní a aby bol o tom informovaný každý návštevník takéhoto priestoru. Preto je nevyhnutné, že pred vstupom do takéhoto objektu, ako aj vo vnútri objektu, je nutné mať na stenách viditeľne umiestnené UPOZORNENIE, že objekt je monitorovaný, či už kamerovým, zvukovým, alebo kamerovým aj zvukovým systémom so záznamom. Upozornenie musí obsahovať minimálne, meno a kontaktné údaje prevádzkovateľa, účel monitorovania, dobu uchovávania záznamu, práva dotknutých osôb a kontakt, kde sa môže dotknutá osoba dozvedieť viac. Zamestnávateľ by mal konkrétne podmienky fungovania takýchto systémov uviesť aj pri prijímaní pracovníkov a tiež v interných predpisoch - v pracovnom poriadku. Zamestnanec musí svojim podpisom potvrdiť, že bol o prítomnosti takýchto systémov na pracovisku a o ich účele informovaný.

Spracoval Juraj Mikloš

Je už na obratnosti zamestnávateľa a v našom prípade poskytovateľa sociálnych služieb, aby tieto nové technológie zavádzané aj v sociálnej oblasti čoraz častejšie predstavil svojim zamestnancom v pozitívnom duchu. Lebo žiaden zamestnávateľ do nich nebude investovať toľké peniaze preto, aby „niekoho sledoval“, ale aby ich prostredníctvom zabezpečil ochranu klientov - prijímateľov, ale aj zamestnancov a tým aj seba samého ako zamestnávateľa.

„VEĽKÝ BRAT“ SA POZERÁ, ABY CHRÁNIL

V OSTATNOM ČÍSLE NÁŠHO OBČASNÍKA SME ROZOBRAĽI TÉMU KLIENTSKÉHO NÁSILIA. V SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH JE TO VEĽMI CITLIVÁ, ALE AJ TABUIZOVANÁ TÉMA. LAICKÁ VEREJNOSŤ TOMU ŤAŽKO VERÍ A EŠTE ŤAŽŠIE SA PREUKAZUJE. AVŠAK NIE JE TO JEDINÝ DRUH NÁSILIA, S KTORÝM SA V SOCIÁLNEJ OBLASTI STRETÁVAME. BÝVA TO AJ NAOPAK.

NÁJOMNÝCH BYTOV MÁME NAJMENEJ Z CELEJ EURÓPSKEJ ÚNIE

POMÔŽE ŠPECIÁLNY SPLNOMOCNEC?

Situácia u nás je dosť zlá, nájomné byty absentujú primárne v mestách. Napríklad na východnom Slovensku ich už obce stavajú, čo je super, ale potrebujeme ich hlavne v lokalitách väčších miest ako sú Košice, Bratislava, Nitra a Trnava. Viedeň aj Brno majú oveľa viac nájomných bytov ako Bratislava. Je ich tu napríklad o 30-tisíc menej ako v porovnateľne veľkom Brne,“ vysvetľuje Adam Sarlós.

Vlastníci

Po revolúcii sa na Slovensku sprivatizoval celý obecný nájomný bytový fond. Dnes sme jedna z krajín, kde najviac ľudí vlastní svoj byt. Ako vysvetľuje Elena Szolgayová z Ministerstva dopravy a výstavby, v Česku sa v tom čase situácia vyvíjala trochu inak. Naše samosprávy boli povinné

odpredať byty ich nájomcom, ak o to požiadali, v Česku mali možnosť rozhodnúť sa, či tak urobia alebo nie. „Hoci na Slovensku už 20 rokov funguje kvalitný systém financovania výstavby nájomných bytov, ktorý je v Európe vysoko hodnotený, zo strany miest sa využíva menej ako by sme si predstavovali,“ vraví Elena Szolgayová s tým, že samosprávy môžu od štátu získať až 40 percentnú nenávratnú dotáciu a na zvyšok výhodný úver zo Štátneho fondu rozvoja bývania. Dôvodom sú najčastejšie komplikované vzťahy v súvislosti s pozemkami. Ich riešenie je často zdĺhavé, trvá roky, niekedy dokonca musí rozhodovať až súd.

Obce

Potrebu výraznejšie naštartovať výstavbu nájomných bytov vníma aj

Združenie miest a obcí Slovenska. Nájomné byty sú napríklad často jedinou možnosťou ako bývať pre také zamestnania ako učitelia. Ich práca je na Slovensku nedocenená a zarábajú veľmi málo. Ak si teda chce obec udržať kvalitných pedagógov, ponúka im nájomné byty, čo sa stretlo s veľkým ohlasom. Aj tak ich však majú málo. „Nájomné byty do našej obce prilákali množstvo mladých rodín, čo nám prinieslo obrovské benefity,“ vraví Peter Jurík z obce Mýtna, ktorá za ostatné 3 roky postavila 36 nájomných bytov. Stále je však dopyt vyšší ako ponuka. „Podľa našich skúseností mladým ľuďom viac vyhovuje nájom ako zaviazanie sa na 25 rokov hypotékou,“ dodáva Peter Jurík. Obec aktuálne tiež nestavia, pretože nemá voľné pozemky.

Bratislava

Nájomné byty sú dobré aj preto, že podporujú mobilitu ľudí za prácou. Lahšie sa vám totiž sťahuje za lepšou pracovnou ponukou, ak vás neviaže na inom mieste hypotéka. Bratislava je mesto, kde je najviac pracovných ponúk a tak sa sem sťahujú ľudia z celého Slovenska. Zatiaľ však platia drahé nájomné súkromníkom. Súčasná samospráva mesta to chce zmeniť. „Od nástupu Matúša Valla na magistrát samospráva založila pracovnú skupinu, ktorá sa koncepčne venuje podpore nájomného bývania. Hľadajú sa spôsoby a možnosti, ktoré mesto má, sú ale obmedzené. Magistrát sa však aspoň snaží naštartovať procesy, ktoré dlho spali, je to však bolestivý proces,“ vraví Adam Salós. Zároveň dodáva, že podľa neho v tomto volebnom období ešte nové nájomné byty

Štátne byty

S nástupom novej vlády sa však pretriasa aj otázka výstavby štátnych nájomných bytov. Napokon, bola to výrazná predvolebná agenda súčasného predsedu parlamentu Borisa Kollára. Už je síce jasné, že jeho príslub výstavby tisícov nájomných bytov ročne sa nepodarí naplniť, no stále tvrdí, že téma je jeho agendou číslo jeden. Naposledy v auguste hovoril o zriadení samostatného úradu alebo splnomocnenca vlády pre koordináciu výstavby štátnych nájomných bytov. Stále sú to však iba predstavy Borisa Kollára. Nájomné byty sú pritom nevyhnutné v sociálnych službách. Súčasná samospráva Bratislavy napríklad pochopila, že bez nájomného bývania sa nepodarí vyriešiť situáciu ľudí na ulici a aj preto začala aspoň pilotne realizovať v Cvernovke projekt Housing first s tým, že ľuďom v núdzi najskôr ponúkne bývanie a potom im pomôže s prácou a ostatnými záležitosťami.

nepribudnú. Úspechom bude aspoň príprava podmienok na ich výstavbu. „Je to nevyhnutné, pretože byty sú stále drahšie a moja generácia a generácia po mne jednoducho nebude mať šancu kúpiť si vlastné bývanie.“

Samosprávy, ktoré nájomné byty stavajú, ich zatiaľ ponúkajú najmä učiteľom. Na zamestnancov a zamestnankyne v sociálnych službách, ktorí sú platení ešte horšie ako pedagógovia, však myslí len málo-

CHCEŠ BÝVAŤ? MUSÍŠ SI VYBAVIŤ HYPOTÉKU, KTORÚ BUDEŠ SPLÁCAŤ DO KONCA ŽIVOTA! TO JE REALITA ASI VÄČŠINY OBYVATEĽOV SLOVENSKA. NAVYŠE, BANKY SPRÍSŇUJÚ PODMIENKY NA ICH ZÍSKANIE. PRIBÚDA TEDA AJ TAKÝCH ĽUDÍ, KTORÍ SA K VLASTNÉMU BÝVANIU ANI NEDOSTANÚ. AKO UPOZORŇUJE ADAM SARLÓS Z INICIATÍVY BÝVANIE PRE MLADÝCH, ČAKÁ NÁS BYTOVÁ KRÍZA. NEVYHNUTNE POTREBUJEME OVEĽA VIAC NÁJOMNÝCH BYTOV.

kto. Pritom tieto služby budú všade stále žiadanejšie, keďže populácia starne. Opatrovateľky sú stále na okraji záujmu všetkých vlád a zatiaľ ani táto nová neukazuje, že by jej na zlepšení životných podmienok zamestnancov v sociálnych službách veľmi záležalo.

Developeri

Jedna z možností, ako vybudovať väčší fond nájomného bývania je, že ich budú stavať aj developeri. „Podobne to funguje v Londýne, či vo Viedni. Osobne si myslím, že toto je tiež cesta. Samosprávy by mohli motivovať developerov, aby napríklad 5 percent z bytov dali samospráve ako nájomné a na oplátku by mali napríklad rýchlejšie povoľovacie procesy,“ uzatvára Adam Sarlós.

Eva Sládková

INTERVENČNÉ TÍMY NA POMOC ZARIADENIAM SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

SLOVO
ODBORNEJ
PRAXE

JEDNÝM Z OPATRENÍ PANDEMICKÉHO PLÁNU JE MOBILIZÁCIA MULTIDISCIPLINÁRNYCH INTERVENČNÝCH TÍMOV, KTORÉ BY MALI POMÔCŤ ZARIADENIAM SOCIÁLNYCH SLUŽIEB (ZSS) ZVLÁDNUŤ KRÍZOVÚ SITUÁCIU V SÚVISLOSTI S DRUHOU VLNOU PANDÉMIE. ZSS SI MÁ URČIŤ JEDNU OSOBU, KTORÁ BUDE ZODPOVEDNÁ ZA KOMUNIKÁCIU S TÝMTO TÍMOM, A BUDE S NÍM KONZULTOVAŤ SPORNÉ OTÁZKY A SITUÁCIE OKOLO NÁKAZY COVID-19. V PRÍPADE POTREBY SA DOKÁŽE TENTO TÍM ZMOBILIZOVAŤ A POSKYTNÚŤ AJ ZDRAVOTNÍCKU INTERVENCIU V PRÍSLUŠNOM ZARIADENÍ. SYSTÉM ALERTU (POHOTOVOSTNEJ) A NÚDZOVEJ INTERVENECIE (ANI) SLUŽÍ K RÝCHLEMU ZÁCHYTU A NEODKLADNEJ REAKCII NA PODOZRENIE Z NÁKAZY SARS-COV-2, A TO U KLIENTOV A ZAMESTNANCOV POBYTOVÝCH ZARIADENÍ SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE SENIOROV A U ČLENOV MARGINALIZOVANÝCH KOMUNÍT.

Dôvodom špecifikácie cieľovej skupiny, ako aj budovanie špecifického systému, je skúsenosť z „prvej vlny“ koronakrízy, počas ktorej sa ukázalo, že je nutné komplexné prepojenie zdravotníckeho a sociálneho systému. Tiež sa ukázalo, že v prípade výskytu nákazy v pobytových ZSS pre seniorov je potrebné maximalizovať pripravenosť zariadení, skoordinať početných aktérov z rôznych rezortov a zapojiť multidisciplinárne tímy odborníkov, a to priamo v teréne.

Systém ANI predpokladá úzku komunikáciu a spoluprácu manažmentu ZSS a koordinátorov intervenčných tímov. Úlohou ZSS je každodenný monitoring príznakov ochorenia Covid-19 (horúčka, kašeľ, alebo dýchacie ťažkosti) a v prípade ich výskytu, hlásenie príslušnému koordinátorovi, ktorý umožní neodkladné prešetrenie tohto „alertu“. V prípade potreby vie koordinátor mobilizovať potrebných odborníkov – zdravotníkov, psychológov, epidemiológov, atď. – ktorí priamo v ZSS, v priebehu krátkeho času, stabilizujú situáciu.

z ich stavovských organizácií... Je tiež nutné zlepšenie adaptácie usmernení na jednotlivé zariadenia, vzhľadom na semaforové farby regiónu a vzhľadom na individuálne situácie. Koordinátori systému ANI pracujú na vývoji jednotných a jednoduchých usmernení,

ktoré by odpovedali na najčastejšie sa opakujúce otázky. Okrem jasnejšieho rozpoznávania príznakov aj napríklad otázky typu: Kam volať, keď čísla RÚVZ nik nedvíha? Aká je úloha lekára, ktorý má klientov ZSS v kapitácii? Má lekár povinnosť chodiť do zariadenia, kde je už potvrdený Covid – 19 a byť súčasťou tímu v karanténe? Môžu zamestnanci s potvrdeným ochorením Covid – 19, ale bez príznakov ošetrovať klientov s potvrdeným ochorením?

V prípade otázok a nutnej konzultácie volajte koordinátorov systému ANI: 0948 339 647, alebo 0940 633 582, alebo píšete na: lucia.roussier@gmail.com

Pripravenosť ZSS je kľúčová v kontrole nad šírením nákazy. Pozostáva z:

1. poznania potrebných postupov pre možné scenáre
2. dostupnosti potrebného materiálneho zabezpečenia a ochranných osobných pracovných pomôcok (OOPP)
3. z dodržiavania odporúčaní a disciplíny všetkých členov komunity.

Zdá sa, že práve prvý bod je pre mnohé ZSS problematický, a to z dôvodu viacerých zdrojov informácií, ktoré sa k nim dostávajú z RÚVZ, vo forme odporúčaní MZ SR, z MPSVR SR,

PharmDr. Lucia Roussier, MPH
Koordinátor systému ANI

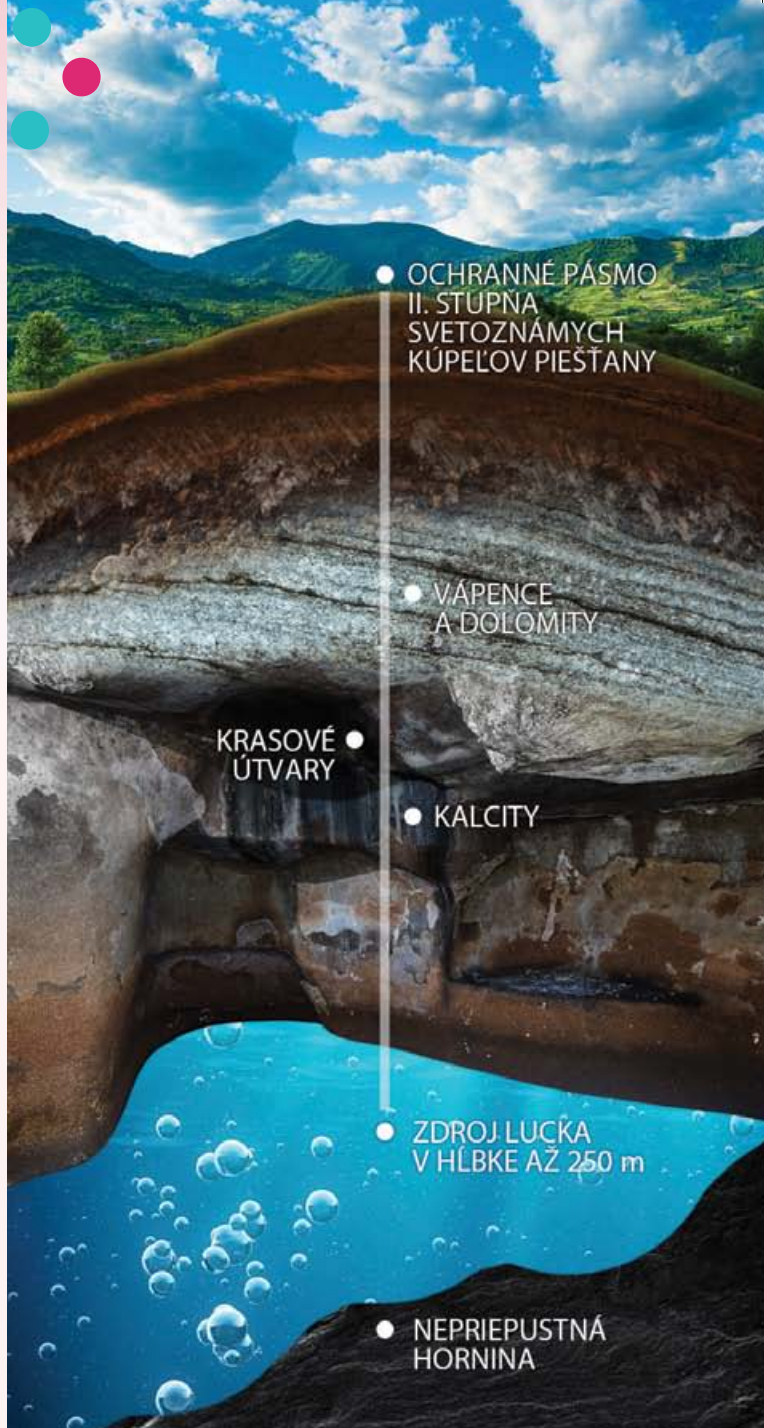
Plienkové nohavičky Depend Slip Classic

Priedušné plienkové nohavičky
z jemného hypoalergénneho materiálu.
Maximálny komfort aj pre citlivú pokožku.

- Systém rovnomerného a rýchleho rozvedenia tekutiny
- Jemné elastické nohavičky a lemy proti pretekaniu
- Neutralizácia nežiadúcich pachov
- 4 samolepiace pásky pre opakované použitie
- Praktický indikátor vlhkosti

Viac informácií na www.depend.sk

TAK, AKO JU PRÍRODA STVORILA

ZOPÁR FAKTOV OD HYDROGEOLÓGA

Lucka je mikrobiologicky bezchybná podzemná voda s prírodným zložením a čistotou. Pôvod tejto podzemnej vody je viazaný na dolomitické vápence Považského Inovca. Zdroj je v čistom horskom prostredí a všetka infiltrovaná voda je v styku len s horninovým prostredím, vďaka čomu je zabezpečená dlhodobá kvalita a fyzikálno-chemická stabilita podzemnej vody.

Citácie z hydrogeologickej štúdie, viac na www.lucka.sk/pramen.

Tvoj vodný anjel
www.lucka.sk